

Kaitsepolitseiamet

Aastaraamat 2025 · 2026

SISUKORD

EESSÕNA	3
PÕHISEADUSLIKU KORRA KAITSE	6
VASTULUURE	14
KÜBERJULGEOLEK	32
RIIGISALADUSE KAITSE	36
ÄÄRMUSLUSE ENNETAMINE JA TÕKESTAMINE	40
Paremäärmuslus	40
Islamiäärmuslus	40
RAHVUSVAHELISE TERRORISMI ENNETAMINE JA TÕKESTAMINE	44
Tulirelvade ja lõhkeaine ebaseaduslik käitlemine	46
MAJANDUSJULGEOLEK	52
KORRUPTSIOONIVASTANE VÕITLUS	58
VENEMAA AGRESSIOONISÕJA MÕJUD	62
NÄHTAMATULT NÄHTAV	64

Kaitsepolitseiamet
Estonian Internal Security Service

Foto: Tiit Blaat

Hea lugeja!

Tänavu möödub kolmkümmend viis aastat nii Eesti iseseisvuse kui ka kaitsepolitsei taastamisest. Julgeolekuasutuse vaatest on Eesti riiki ja ühiskonda kogu selle perioodi vältel pannud proovile mitmesugused muutuvad ohud, millest oleme koos läbi tulnud, õppinud ja tugevamaks saanud. Need aastad erinevate julgeolekuohtudega vastamisi seismist on andnud hindamatu kogemuse ja vorminud Kaitsepolitseiametist võimeka julgeolekuasutuse, et toime tulla tänaste väljakutsetega. Mõistame, et julgeolek on üks tervik. Nii vajabki Eesti tugeva sõjalise kaitsega rööbiti võimekat sisejulgeolekut, toimivaid institutsioone, õigusriiki ja teadlikku ühiskonda.

Üldine ohupilt ei ole muutunud. Eesti peamine ohustaja on jäänud samaks – see oli, on praegu ja ka nähtavas tulevikus Venemaa ja selle imperialistlik mentaliteet.

Autoritaarsed riigid püüavad mõjutada ja lõhestada demokraatlikke ühiskondi, õõnestada usaldust riigiteadlikkuse vastu ning nõrgestada riikide vastupanu- ja otsustusvõimet. Seesmiselt nõrgestatud riiki on lihtsam murda. Eesti kogemus ja ajalooline mälu aitavad meil neid ohte paremini mõista. Meie ühiskond teab ja mäletab, mida tähendab kaotatud vabadus.

Kaitsepolitsei ameti missioon on kaitsta Eesti põhiseaduslikku korda ja sisemist julgeolekut. Me ei ela ega tegutse aga eraldatuses. Maailmas toimuv mõjutab meid ja meie sisemist turvatunnet. Ohud Eesti sisejulgeolekule tulenevad valdavalt just muutlikust väliskeskkonnast. See muudab tänase ohupildi kirjuks ja mitmekihiliseks. Venemaa jätkuva Ukraina-vastase agressiooni ja teiste sõjaliste konfliktide kõrval kerkivad tugevalt esile mittesõjalised ohud.

Vaenulike kavatsustega tegutsejad toimetavad enamasti varjatult. Võitlus välise mõjutustegevusega on üks esmaseid lahinguvälju. Vastase eesmärk on lõhkuda Eesti ühiskonna sidusust ja liitlassuhteid, tekitada usaldamatust riigi suhtes. Sanktsioonide mõjul on Venemaa vaenu-, sealhulgas propaganda-tegevuse tiibu kärbitud. Suuresti on see kanaliseerunud sotsiaalmeediasse, kus seda võimestab tehisarua ja algoritmide juhitud infovoog. Sihitakse neid, kes vaenuliku riigi narratiive enda omadena esitaks, sest propaganda on tõhusam, kui seda levitavad edasi kohalikud (Eesti) inimesed. Mullu nägime korduvalt, kuidas Eesti sisemist rahu püüti õõnestada sotsiaalmeedia abil, lihtsalt ja odavalt. Olgu nendeks näideteks Telegramis tehtud pommiähvardused koolidele või Narva kogukonna vastane rünnak. Vastane peab edu märgiks jõudmist tavameediasse, kuna see suurendab vaenusõnumite usutavust ja võimendab nende levikut. Tõenäoliselt näeme sarnaseid rünnakuid ka edaspidi.

Ühe suurema ohuna Eesti julgeolekule näeme jätkuvalt Venemaa eriteenistuste aktiivset tegutsemist eri keskkondades. On näha püüdeid värvata inimesi

Eesti–Vene piiril, nn ühekordsete kaastöötajate hankimise kampaaniaid sotsiaalmeedias ja ka keerukaid kübersissetungi katseid Eesti riigi- ja erasektori süsteemidesse. Eelmisel aastal tabasime rekordarvu Venemaa eriteenistuste heaks tegutsenud kaastöötajaid ning saatsime riigist välja julgeolekut ohustavad võõrriikide kodanikud. See ei viita ohutaseme tõusule, vaid peegeldab sisejulgeoleku ennetavat toimimist.

Kaitsepolitsei järjekindlalt rakendatud vastumeetmete mõjul ei ole Eestis pinnast vägivaldseks ideoloogiliseks või usuliseks äärmusluseks ega terrorismiks. Parem- ja islamiäärmusluse oht püsib jätkuvalt madal.

Peame aga olema ärksad tõkestama võrgustunud maailmas nii Lähis-Ida konfliktide kui ka leviva ideoloogilise äärmusluse ning lihtsalt vägivaldakultuuri mõjude kandumist Eestisse. Siin ei tegutse terroristlike organisatsioonide, kuid peame suutma ära hoida ka äärmuslusse kaldunud või veebis radikaliseerunud üksikisiku ründe. Sotsiaalmeedia toimib katalüsaatorina vägivalda normaliseerimisel, ahvatledes ja

haarates kaasa eriti noori. Sotsiaalmeedia gigantidel oleks võimalus ise toksilisele sisule piir ette panna, paraku lühinägelik ärioloogika suunab neid vastupidises suunas.

Üha olulisem on majandusjulgeoleku tagamine ja korruptsiooni ennetamine. Riik investeerib aina rohkem riigikaitse ja energeetikasse, mistõttu on nendes valdkondades suurem vajadus riskide maandamiseks. Peame üheskoos tagama, et ühiskond saab selle eest parimat väärtust.

Kaitsepolitseinikena pingutame iga päev selle nimel, et Eesti oleks vastastele raske sihtmärk ja Eesti inimesed võiksid siin ennast turvaliselt tunda. Kaitsepolitsei moodustab koostöös siseriiklike- ja rahvusvaheliste partneritega piisavalt tugeva kaitsekihi, et nende ohtude ja väljakutsetega toime tulla. Samuti toetame liitlasi, kui meie erioskused, võimed ja ressursid seda vähegi lubavad. Nii kaitsepolitsei, Eesti riigi kui ka laiemalt Euroopa Venemaa suhtes rakendatud piiravad ja isoleerivad vastumeetmed ja sanktsioonid toimivad ning aitavad kaitsta Eesti sisejulgeolekut. Rõhutan: sanktsioonid, nimetagem

neid sõja lõpetamise sunnivahendiks, töötavad. Sõda Ukrainas ei ole lõppenud, aga oleme Venemaa sõjamasina hoogu maha võtnud.

Tunnustame ja väärtustame kõrgelt Eesti inimeste, teiste riikide kodanike, partnerasutuste ja liitlaste panust. Turvaline riik sünnib teadlikust ja vastupidavast ühiskonnast. Inimesed, kes märkavad kahtlast tegevust, oskavad kriitiliselt infot hinnata, ei levita vaenulikke narratiive edasi, teavitavad võimalikest ohustajatest, aitavad oluliselt Eesti julgeolekut tagada.

Usaldus riigis ja ühiskonnas ongi üks tõhusamaid kaitsekihte võimalike ohtude vastu. Kaitsepolitsei aastaraamatuga pakume ohupilti ja ülevaadet viisidest, kuidas neid kõige paremini maandada.

Teie ees on järjekorras
28. Kaitsepolitsei ameti aastaraamat.

Head lugemist
Margo Palloson
Kaitsepolitsei ameti peadirektor

PÕHISEADUSLIKU KORRA KAITSE

Kremlilõhestusaktivistide väljasaatmine on märgatavalt kahandanud Venemaa võimet mõjutustegevuseks Eestis.

Sanktsioonid on pärssinud Venemaa lõhestuspoliitika viljelemist Eestis, kuid seda jõulisem on propaganda sotsiaalmeedias.

Eesti Kristliku Õigeusu Kirikuga seotud Vene Õigeusu Kiriku vaimulikest Eestile tuleneva julgeolekuohu vähendamiseks kehtestati sissesõidukeeld seitsmele inimesele.

Venemaa vaenu- ja propagandategevus on suuresti sanktsioonide mõjul pidurdunud ning liikunud peamiselt sotsiaalmeediasse. Venemaa vaenutegevuse eesmärk on lõhkuda Eesti ühiskonna sidusust, lõhestada liitlassuhteid, tekitada usaldamatust valitsuse vastu ning seeläbi ellu viia vaenulikku välispoliitikat. Üks kasutatavaid taktikaid on ühiskonnas olemasolevate vastasseisude võimendamise ja uute konfliktide tekitamine.

Selliste ühiskonnale oluliste sündmustega seoses nagu Läti parlamendivalimised käesoleva aasta sügisel ja Eesti Riigikogu valimised 2027. aasta kevadel võib lähitulevikus oodata vaenuliku mõjutustegevuse kasvu meie piirkonnas.

Venemaa eriteenistuste huvi välisriikide valimiste vastu on püsiv. Varasemast on teada juhtumid, kus eriteenistused on andnud koostööd tegevatele inimestele ülesande koguda muu hulgas teavet ühiskonnas aktiivsete isikute, näiteks poliitikute kohta. Peame julgeolekuriskiks poliitikaga seotud isi-

kute käike Venemaale, kus nad kindlasti kuuluvad Venemaa eriteenistuste teravdatud tähelepanu alla.

Eriteenistuste huvi venekeelsete poliitiliselt aktiivsete isikute kasutamise vastu luure- ja mõjutustegevuses näitab Igor Lobini juhtum. Lobin mõisteti 2025. aasta septembris süüdi Eesti vastu suunatud luuretegevuses ja teda karistati viie aasta pikkuse reaalse vangistusega. Lobini eestvedamisel osalesid mitme Venemaa lõhestuspoliitika esindajad 2017. ja 2021. aasta kohalike omavalitsuste valimistel Narva linna valimisringkonnas valimisliiduga Patriot, kuid edu ei saavutatud.

Kõige kulutõhusam viis oma narratiivide levitamiseks ja võimendamiseks on endiselt sotsiaalmeedia. Juurdepääs peamistele Vene riigikanalitele kui vaenupropaganda levitajatele on Euroopa Liidu sanktsioonidega piiratud, kuid muret valmistab sama sisu edasijagamine sotsiaalmeedia vahendusel. Näeme, et siin on sotsiaalmeedia platvormidel võimalus ise palju tõhusamalt ennetada Kremli toksilise videosisu jõudmist

laiade auditooriumideni. Samuti saavad Euroopa Liidu liikmesriigid tõhusamalt sanktsioone jõustada.

Venemaa soovi veelgi rohkem kontrollida sotsiaalmeedia sisu näitab populaarsete suhtlusplatvormide Telegrami ja WhatsAppi tegevuse hiljutine piiramine ning kodanike suunamine Venemaa riiklike rakenduste poole. Samuti on Venemaa piiranud YouTube'i kasutamist ja keelanud Meta platvormid. Võib eeldada, et Venemaa infoväljas olevad inimesed saavad tulevikus veelgi rohkem tsenseeritud uudiseid, ebaadekvaatset infot ja väänatud kontekste, mis levitavad müüte, näiteks venelaste väidetavast tagakiusamisest Eestis, Lääne võidurelvastumisest eesmärgiga rünnata Venemaad või ka Vene sõjaväe tegevusest Ukraina rindel.

Venemaa arusaama pealesurumine ülejäänud maailmale toimub ka muul viisil. Narratiivide kinnitamiseks on vaja oma lugusid järjepidevalt korrata ja seetõttu ei ole kuhugi kadunud klassikaline ajupesu Venemaa föderaalsete telekanalite kaudu, mida ühiskonna vanem eagrupp jälgib sotsiaalmeediast oluliselt rohkem. Vene riiklike telekanalite vaadatavus on küll languses, kuid nende mõju seisneb selles, et venekeelses keskkonnas kujundavad ühiskondlikku hoiakut tugevalt just vanemaealised.

Venemaa püüab levitada ja võimendada kõikvõimalikel viisidel narratiivi, mis näitab venelasi ohvritena ja Läänt fašistidena. Sellise tõlgendusega püüab Venemaa õigustada jätkuvat sõda Ukrainas ning diskrediteerida Euroopa riike ja tegelikke ajalookäsitlusi. Lisaks kasutatakse ära tehisarv võimalusi, et automatiseeritult tõlkida ja võimendada Venemaa propagandanarratiive. Keelemudeleid trennides on eesmärk n-ö internet täis kirjutada: juturobotite üha massilisem kasutajaskond saab sel viisil Kremli seisukohtadega ühtivaid vastuseid.

„Aeg on liikuda suure kodumaa suunas. Ja töötame!“¹

Nii kirjutas Eesti kodanik Svetlana Burceva Venemaa Föderatsiooni Föderaalse Julgeolekuteenistuse (FSB) endisele luureohvitserile ajal, kui ta õppis okupeeritud Krimmis info- ja hübriidsõja õppekaval.

Sõna- ja ajakirjandusvabadust ei saa käsitleda absoluutsena, kui sellega minnakse vastuollu riigi ja rahvusvaheliste õigusaktidega või ohustatakse Eesti Vabariigi julgeolekut. Euroopa Liidu Nõukogu määruse kohaselt on keelatud oma tegevusega toetada sanktsioonialuseid isikuid.

Venemaa veebiportaale kasutatakse relvana infosõjas, mis on Venemaa Föderatsiooni agressiooni oluline komponent. Moskva jaoks on meedia üks relvi, mille abil luuakse kuvandeid ja külvatakse viha, tekitatakse paanikat ja õhutatakse vaenu.

Peale Rossija Segodnja Eesti esinduse sulgemist asus Burceva tegutsema Rossija Segodnja meediagrupi veebiväljaandes Baltnews.

Kartes sama saatust, mis tabas Sputnik Eesti töötajaid Jelena Tšerõševat ja Allan Hantsomit, peitis ta end varjunime Alan Torm taha.

Burceva kirjutas Venemaa välis- ja julgeolekupoliitilistest eesmärkidest lähtuvaid artikleid, mis olid suunatud Eesti Vabariigi ja teiste Venemaa huvisfääri kuuluvate riikide ühiskondade lõhestamisele ning tegi seda välisriigi sanktsioneeritud propagandamasinavärgi ülesandel.

¹ Juhtumi kirjeldus põhineb avalikel kohtuistungitel käsitletud materjalidel ja süüdimõistev kohtuotsus ei ole jõustunud.

Vaenuliku mõjutustegevuse piiramine

Dmitri Kisseljov on kantud Euroopa Liidu finantssanktsioonide nimekirja, kuna ta on Venemaa valitsuse propaganda keskne figuur, kes toetab Vene vägede kasutamist Ukrainas.

Kisseljov juhib Venemaa föderaalreservist rahastatavat Rossija Segodnja meediagrüppi. Sellele alluvad ka meediakanalid Sputnik ja Baltnews, mille kaudu levitatakse Kremli-meelset propagandat ja desinformatsiooni Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja kohta, määratledes Ukrainat natsirežiimina ja levitades valetavat Ukraina biorelvaprogrammi kohta. Levitatakse desinformatsiooni, et lääneriigid vastutavad oma sanktsioonide kaudu Aafrika toidukriisi eest. Rossija Segodnja ründab mõjutustegevuses Ukraina territoriaalset terviklikkust, suveräänsust ja sõltumatust ja toetab Krimmi annekteerimist.

Burceva töötas Kisseljovi juhitud MIA Rossija Segodnjas 2023. aasta lõpuni.

Burceva sai tööülesandeid Baltnews'i peatoimetaja asetäitjalt Aleksandra Pavlovalt, kes tellimusi tehes andis ette ka vajaliku tonaalsuse. Aasta jooksul avaldati hulgaliselt artikleid, kus kasutatakse läbivalt Venemaa propagandanarratiive: „Eesti on russofoobne riik“, „Eestis ülistatakse natsismi“, „Eesti ei ole õigusriik“, „Eesti ei ole suveräänne riik, vaid tegutseb Lääne juhistel“, „Eesti on läbikukkunud riik“, „Eestis kiusatakse venelasi taga“, „Eestis kirjutatakse ajalugu ümber“, „Eestis puudub ajakirjandusvabadus“, „Ukraina sõjas on süüdi Lääs“, „Ukrainas on natsirežiim“ jt.

Novembris 2022 kinnitas Burceva Pavlovale: „Ma teenin Venemaad.“

Infosõduri väljaõpe

2019. aastal asus Burceva õppima okupeeritud Ukraina aladel asuvasse Sevastopoli ülikooli magistriprogrammi „Info- ja hübriidkonfliktid“. Selle programmiga täidetakse Venemaa presidendi Vladimir Putini seatud olulist riiklikku ülesannet õpetada välja info- ja hübriidsõdade spetsialiste. Magistriõppesse värbamine toimus avaliku videosilla kaudu, mida tehti Rossija Segodnja pressikeskusest.² Magistriprogrammi tutvustusel osalenud Venemaa Föderatsiooni Riigiduumaa saadik Dmitri Sablin ütles Svetlana Burceva küsimusele vastates, et programmi eesmärk on „saada sõjameheks, infosõduriks“.

² <https://pressria.ru/20190606/952378643.html>

Veebiülekanne juhtis Rossija Segodnja pressikeskuste juhataja Viktoria Fjodorova.

Selle magistriprogrammi ja Moskva Riikliku Ülikooli politoloogia teaduskonna Venemaa poliitika osakonna professor ja juht on FSB huvides tegutsev Andrei Manoilo. Manoilo on lõpetanud FSB Akadeemia juhtivtöötajate ettevalmistamise teaduskonna. Ta on Venemaa Infooperatsioonide Spetsialistide Assotsiatsiooni asutaja ja president ning ettevõtte R-Tehno partner. Eraluurefirma R-Tehno peamine ülesanne on info- ja hübriidsõja operatsioonide korraldamise ja läbiviimisega seotud personali süsteemne ettevalmistamine, eesmärgiga luua reserv infosõjas võitlemiseks Venemaa nimel.

Manoilo partner ja eraluurefirma asutaja ja juht on Roman Romatšev, kes ühtlasi on FSB reservohvitser ja samuti Sevastopoli Riikliku Ülikooli magistriprogrammi õppejõud. Romatšev suunas ja juhendas Burcevat Eesti vastases vaenulikus tegevuses. Nad suhtlesid sõnumirakendustes VKontakte (VK) ja Telegram. Näiteks andis Romatšev Burcevale ülesande vormistada analüüs „Euroopa deindustrialiseerimine“, rõhutades, et tegemist on tähtsa riikliku ülesandega. Romatšev andis ette analüüsi negatiivse tonaalsuse Euroopa edasiste arengute kohta: „Euroopa on perses!“, „Prognoosid on trööstitud“. Tellimustöö eest lubas Romatšev Burcevale tasu. Analüüsi Burceva valmis ei saanud.

Omavahel lepidi kokku ka kohtumine Moskvast, kuhu Burceva viimasel hetkel saatis enda asemel oma abi-

kaasa. Kohtumiseks kokkulepitud ajal saatis Burceva sõnumi: „Agent on juba kohal.“

2024. aastal saatis Burceva Romatševile uusaastartervituse, kus soovis, et mõeldud plaanid ning projektid realiseeruksid nende kasuks, hüvanguks ja nende võitude nimel.

„Et raamat oleks relvaks!“

Burceva avaldas Romatševiga koostöös raamatu „Hübriidsõda maailma pärast. Kus toimub tema „Kurski lahing““, mille kirjastas Romatševi eraluurefirma Venemaal. Raamatut levitati peamiselt Venemaal, aga ka Baltimaades. Raamatu autorina kasutati Romatševi väljamõeldud pseudonüümi L. B. Svet. Burceva neiupeelvenime ei saanud kasutada, kuna „eriteenistused uurivad selle välja“.

Raamatu sissejuhatuses tsiteeritakse Venemaa Föderatsiooni Relvajõudude Kindralstaabi ülemat Gerassimovi. Gerassimovi-nimeline doktriin taotleb terve riigi elanikkonna informatsioonilist ja psühholoogilist mõjutamist sõjategevuse ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Raamatus on kajastatud Venemaad ja tema liitlasi rünnaku objektidena ning süüdistatakse lääneriike täiemahulise sõja pidamises kõikides valdkondades: informatsioonilise, majandusliku, sotsiaal-tsiiviilrinne jm. Raamat on pühendatud hübriidsõjale maailma nimel, mille lõpuks peab võitma Venemaa.

„Aeg on liikuda suure kodumaa suunas.

Ja töötame!“¹

Nii sedastas Eesti kodanik Svetlana Burceva Venemaa Föderatsiooni Föderaalset Julgeolekuteenistust (FSB) endisele luureohvitserile ajal, kui ta õppis okupeeritud Krimmis info- ja hübriidsõja õppekaval.

Romatševi raamatu autori esialgne tutvustus: „Raamatu autor on rangelt salastatud Vene luureametnik, kes oli juba enne Nõukogude Liidu lagunemist sattunud võõrale maale, ühte Euroopa riiki, kust jälgis eemalt Kodumaal toimuvaid keerukaid geopoliitilisi protsesse. Tõelise vene inimesena võttis ta oma Kodumaal juhtuvat muidugi valulikult. Ta sattus jõudude keskmesse, mis olid kaasatud hübriidsõtta tema Isamaa vastu ...“

Raamatus kasutatakse Eesti puhul väljendit „Nõukogude okupatsioon“ läbivalt jutumärkides. Eesti Vabariiki on kujutatud seal russofoobse, inimõigusi rikkuva natsiriigina, kus puudub sõnavabadus ja olulisi otsuseid langetav valitsus on vaimselt tasakaalutu. Kõik nimetatud on klassikalised Venemaa mõjutustegevuse narratiivid.

Burceva rõõmustas sõnumivahetuses Romatševiga, et raamat räägib sellest, et käimasoleva hübriidsõja peab võitma Venemaa koos nn suveräänsete riikidega (kelle hulka Eesti ei kuulu). Daatumid on Venemaa mõjutustegevuses ikka olnud olulisel kohal. Ka see raamat valmis 9. maiks, mil Venemaa pühitseb II maailmasõja lõppu. Pärast käsikirja saatmist Romatševile deklareeris Burceva: „Et raamat oleks relvaks!“

9. oktoobril 2025 otsustas Tallinna Ringkonnakohus jätta varasema Harju Maakohtu otsuse muutmata. Maakohus mõistis Burcevale rahvusvaheliste sanktsioonide ja riigireetmise eest liitkaristuseks 6 aastat vangistust.

Otsus ei ole jõustunud. 19. novembril 2025 esitas Burceva Riigikohtusse kassatsioonikaebuse, milles soovib enda õigeksmõistmist.

Vene Õigeusu Kirik

Venemaa agressioon Ukrainas ja Venemaa mõjutustegevus Moldova valimistel näitab selgelt, kuidas religioon on muutunud Venemaal täitevõimu tööriistaks. Vene Õigeusu Kiriku (VÕK) tegevus ei jäta kahtlust, et kirik tegi koostööd Venemaa Föderatsiooni jõuametkondadega Venemaa agressiooni ettevalmistavas faasis ning teeb seda ka agressiooni läbiviimise ja val-

lutatud alade annekteerimise faasis. Vaimulikurüüsse rõivastunud Kreml kuritarvitab usuvabaduse argumenti demokraatliku ühiskonna turvalisuse ja avaliku korra õõnestamiseks.

Moskva patriarhaadile alluv Eesti Kristlik Õigeusu Kirik (EKÕK, endise nimega Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kirik) on jätkuvalt seotud VÕKiga. 2025. aastal võttis kirik uue nime ning põhikirjas tehti kosmeetilised muudatused, et luua näiline sõltumatus patriarhist, kes endiselt kristlikku retoorikat kasutades õigustab Venemaa agressioonisõda Ukrainas. Lisaks jätkab EKÕK juhtimist siiani metropoliit Jevgeni Venemaalt, kelle Eesti elamisluba jäeti julgeolekukaalutlustel pikendamata, mistõttu ta pidi riigist lahkuma.

Ehkki EKÕK püüab end näidata iseseisva ja ise otsustava kirikuna, juhib tegelikult selle tegevust VÕK. Peamiselt annavad suuniseid ja koordineerivad tegevust Vladimir Gundjajevi (patriarh Kirill) nimel VÕKi välissuhete osakond ja lähisvälismaa piiskopkondade valitsus, mis loodi 24. märtsil 2022 – kuu aega pärast Venemaa täiemahulise sõja algust Ukrainas. Säärased üksused on sisuliselt koopiad Venemaa täitevõimu struktuuridest. Samuti näidatakse sellega, et Balti riike peetakse jätkuvalt Venemaa lähisvälismaaks. Riigivõimu, eriteenistuste ja VÕKi tihedat läbipõimimist ilmestab ka Venemaa Föderatsiooni välisluureteenistuse SVR 2026. aasta 12. jaanuari avaldus, milles kaitstakse vene õigeusku Balti riikides „antikristusest Konstantinoopoli patriarhi“ tegevuse eest.

2025. aastal keeldus Eesti pikendamast elamisluba Moskva Patriarhaadi jurisdiktsioonis oleva EKÕKi Narva piiskopkonna vaimulikul, Venemaa kodanikul Mihhail Sorokatõil (munkpreester Ilja), kes tegeles koos Venemaa Föderatsiooni saatkonnaga lõhestustegevuse ja ajaloo-propagandaga. Sorokatõi saabus Mordva mungakloostri Eestisse 2013. aastal, asudes Mustvees munkpreestrina kogudust juhtima. Alates Eestisse saabumisest on Sorokatõi igal aastal osalenud Kremli propagandanarratiive toetavatel mälestusüritustel Eestis. Viimati võttis ta osa 2025. aastal aprillis Mustvees toimunud Venemaa suursaatkonna propagandaaktsioonist 2007. aastal pronksiöö ajal hukkunud Dmitri Ganini haua. Üritusel süüdistas saatkond Eesti Vabariiki tahtmatutes juhtumit uurida.

Samalaadseid süüdistusi on Venemaa esitanud juba alates 2007. aastast. Sorokatõi lahkus Eestist 2025. aastal.

Pikaajalised elamisload tunnistati kehtetuks ka EKÕKi Narva Issanda Ülestõusmise peakiriku kogudusega töölepingulistes suhetes olevatel nunnadel. Nii oli 2025. aastal EKÕKis tööl Moskva lähistel asuva Ristiülendamise Jeruusalemma Stavropigiaalse nunnakloostri³ juht iguumenja Jekaterina Tšainikova ja sama kloostri varahoidja Elvira Koroleva (nunn Juvenalia).

Ristiülendamise Jeruusalemma Stavropigiaalne nunnaklooster on otseselt seotud Venemaa agressiooni toetamisega. Osa kloostri nunnasid koguvad sõjategevuse toetuseks mitmesugust abi (nt kütus, maskeerimisvõrgud), külastavad haavatud sõdureid ning viivad okupeeritud piirkondadesse ravimeid ja toiduaineid. Kuid sellega asi ei piirdu. Koostöös Venemaa presidendi administratsiooni asejuhi Sergei Kirijenko poolt kureeritava Venemaa Rahvarindega tarnitakse okupeeritud aladele ka sõjarelvastust. Venemaa Rahvarinne kasutas õigusukirikut ka Moldova

valimistesse sekkumisel. Kloostri juhina toetab Tšainikova Vladimir Gundjajevi (patriarh Kirill) eeskujul ja üleskutsel Venemaa agressiooni Ukrainas. Seejuures on otse öeldud, et agressiooni toetamise põhjuseks on patriarh Kirilli üleskutse, mis kõlab neile kui ülemjuhataja käsk. Nunnadega koos osales agressiooni toetamises 2025. aastal EKÕKiga töösuhtes olnud nunnakloostri vaimulik Aleksei Šljahtin (munkpreester Mark).

2026. aastal veebruaris lahkus Eestist EKÕKiga seotud Dmitri Burov (munkpreester Daniil). Burov ei varjanud, et ta ei soovi vastata Eesti Vabariigi küsimustele, mis puudutasid Venemaa Föderatsiooni eriteenistust ja sõjaväge. Ta ei soovinud anda hinnangut Venemaa agressioonile Ukrainas.

Eestisse oli Burov saabunud 2017. aasta lõpus Narva piiskopkonda, kus ta määrati juhtima piiskopkonna noorteosakonda. Narva piiskopkonnas teenis ta eri kogudustes 2022. aasta suveni. Seejärel asus ta teenima Tallinna piiskopkonda. Alates 2024. aasta oktoobrist kuni Eestist lahkumiseni teenis ta Paldiski Radoneži Vaga Sergi kogudust.

³ Sõna „stavropigiaalne“ viitab otseselt patriarhile alluvale usuüksusele. Näiteks on Nevski katedraal ja Pühtitsa klooster samuti stavropigiaalsed.

18. juunil 2024 sai Elvira Koroleva Sergei Kirijenkolt Rahvarinde medali „Kõik võidu nimel“. Allikas: VK

Elvira Koroleva 2020. aasta mais Moskvast. Allikas: VK

27. juulil 2013 osales Burov sõjaväeosa 62231 pidustustel ja ütles seal peetud kõnes: „Täna on kirik ja sõjavägi koos. On kaks organisatsiooni, kus teenitakse, see on sõjavägi ja kirik. Täna me oleme koos.“ Allikas: YouTube

Millest Burov vaikis

Aastatel 2012–2013 teenis Burov VÕKi Amuuri piiskopkonna relvajõudude ja õiguskaitseasutustega koostöö osakonna juhatajana. Selle raames tegi ta koostööd Venemaa relvajõudude mitme väeosaga, näiteks õnnistas sõjaväeüksust, hoidis üleval ajateenijate moraali ning osales ka nende vande andmisel.

Eestis olles sattus Burov ka intsidenti, kus ta koos kaaslasest Vassili Diatšenkoga (VÕKi Jaranski piiskopkonna (Kirovi oblast) arhimandriit Vladimir) Võru Taara kasarmute sissepääsu ja välisperimeetri läheduses väeosa territooriumi filmis. Säärane „palverännak“ Kuperjanovi pataljoni pole kindlasti preestri tavapärase käitumise, kuid selgitab Burovi soovimatust vastata Venemaa eriteenistusi ja Ukraina-vastast agressiooni puudutavatele küsimustele.

Dmitri Burov kaaslasega. Allikas: KV

Dmitri Burov Kuperjanovi pataljoni pildistamas. Allikas: KV

Julgeolekuohu tõttu Schengeni sissesõidukeelu või Eestisse sissesõidukeelu saanud EKÕKi vaimulikud

Nende Vene Õigeusu Kirikuga seotud vaimulike tegevus ohustab Eesti julgeolekut, kuna toetab Venemaa agressiivset välispoliitikat ja Ukraina-vastast agressiooni.

2025 Mihhail Sorokatõi, Jekaterina Tšainikova, Elvira Koroleva, Aleksei Šljahtin, Konstantin Korolev, Roman Kolesnikov

2026 Dmitri Burov

Venemaa esindaja lahkus on valikuline

Diplomaatilise esinduse ülesanne välisriikides on peamiselt riikidevaheliste suhete arendamine, oma kodanike esindamine ja kaitse asukohariigi seadusandluse piires.

2025. aasta augustis kuulutas Eesti Vabariik *persona non grata*'ks Venemaa Föderatsiooni diplomaadi Ovik Muradjani, kes ületas diplomaatiliste suhete Viini konventsiooniga määratud volitusi.

Muradjan aitas organiseerida ja toimetada riigivastase tegevuse kahtlusega kinni peetud Andrei Andronovi kaitsjale Urmas Simonile töötasu Euroopa Liidu sanktsiooni all olevast Välismaal Elavate Venemaa Kaasmaalaste Õiguskaitse- ja Toetusfondist (ka Pravfond, Õiguskaitsefond). Fondi on asutanud ja seda rahastab Venemaa Föderatsioon, et täita Venemaa valitsuse välispoliitilisi eesmärke. See fond kujutab endast Venemaa pehme jõu struktuuri, millel on oluline roll Kremli lõhestuspoliitika elluviimisel välisriikides.

Seeläbi oli Venemaa diplomaat kaasosaline rahvusvahelise sanktsiooni rikkumise kuriteo toimepanemises. Diplomaatilise puutumatus tõttu ei alustatud tema suhtes kriminaalmenetlust.

Andronov andis kohtumenetluse ajal vanglas viibides Venemaa saatkonna töötajatele üle teda puudutava süüdistusakti. Pärast Muradjaniga kohtumist avaldati Andronovi süüdistusakt Venemaa propaganda kanalis. Muradjan pakkus kaitsetasude hüvitamist ka riigivastases kuriteos süüdi mõistetud Anton Patrakovile. Sarnast rahalise toetamise lahkust ei jätkunud diplomaadil teiste süütegude tõttu kinni peetud Venemaa kodanike jaoks.

VASTULUURE

Venemaa eriteenistused püüavad Eestis värvata kaastöölisi.

Sabotaažiaktide läbiviimiseks korraldab Venemaa sotsiaalmeedias „ühekordsete“ värbamiskampaaniaid.

Venemaa Föderatsiooni agressioonisõda Ukraina vastu ja Venemaa eriteenistuste sabotaažikampaania lääneriikides, mis väiksemas mahus ja varjatult algas juba 2010. aastatel, on viinud lääneriikide julgeolekuasutuste rahvusvahelise koostöö Vene ohu vastu võitlemisel täiesti uuele tasemele.

Euroopa julgeolekuasutuste koostöö on parim võimalus tuvastada Venemaa saatkondades töötavaid luureohvitseri ja nende tegevust kogu Euroopa Liidu piires. Infovahetus ja *persona non grata*'ks kuulutatud diplomaatidele Schengeni alale sissesõidukeelu kehtestamine aitab välistada nende naasmise teistesse ELi riikidesse. Euroopa julgeolekuasutuste koostöö aitab ka välja selgitada Venemaa poolt värvatud ja eri riikides tegutsenud sabotööre, ära hoida nende kurtetusid ning tabada ja süüdi mõista teostajaid.

Kremlist juhitava autoritaarse režiimi püsimist toetavad kõik Venemaa eriteenistused – julgeolekuteenistus FSB, sõjaväeluure GRU ja välisluure SVR. FSB ülesanne on igasuguse teisitimõtlemise mahasurumise ja opositsiooni represseerimise abil tagada kontroll Venemaa ühiskonna üle. Kõik kolm eriteenistust koguvad luureinfot teiste riikide kavatsuste, võimekuste ja tegevuste kohta ning üritavad info- ja

sabotaažioperatsioonidega mõjutada välisriikide otsustajate tegevust ja avalikku arvamust.

Kõigi Venemaa eriteenistuste peamine tegevusmeetod Eesti ja teiste Venemaa piiririikide vastu on praegustes oludes nn luure territooriumilt. Luureohvitserid ei lahku Venemaalt, vaid üritavad aktiivselt värvata Venemaad külastavaid välismaalasi. Piiratud territooriumil tegutsedes toimetatakse sotsiaalmeedia rakenduste vahendusel, luues sidemeid inimestega, kellest paljud ei ole kunagi Venemaal käinud ega enda „koostööpartnerit“ silmast silma näinudki. Välisriikide poliitikud, ametnikud, teadlased ja ärimeeste delegatsioonid külastavad Venemaad järjest vähem.

Venemaa eriteenistuste esmane luurehuvi keskendub Eesti ja meie liitlaste Ukrainale antavale sõjalisele, majanduslikule ja diplomaatilisele abile. Ukrainale antav abi on olnud ka Venemaa eriteenistuste korraldatud sabotaažioperatsioonide sihtmärk ning Ukrainat toetavates riikides on üritatud kahjustada abi andmiseks kasutatavat taristut.

Venemaad külastavatel Eesti või kolmandate riikide elanikel, keda Vene eriteenistuste ohvitserid värvata üritavad, ei pea olema juurdepääsu oma päritoluriigi

salajasele infole. Venemaa eriteenistusi huvitab ka mitmesugune mittedalajane info või luuretegevust toetavad tegevused, näiteks sõjaväeosade ja -kolonide vaatlemine, nendest fotode ja videote tegemine, piirirajatiste läheduses toimuvad ehitustööd ning erinevate objektide kahjustamine.

FSB piirivalve operatiivosakonna luuretegevus

Varasemates aastaraamatutes oleme selgitanud nii FSB, GRU kui ka SVRi Eesti- ja Lääne-vastast tegevust. Viimaste aastate põhjal saame välja tuua, et erilist aktiivsust on üles näidanud FSB piirivalve, millest tänavu veidi põhjalikumalt kirjutame.

Teiste luureüksuste hulgas kogub Eesti kohta luureinfot FSB struktuuri kuuluv piirivalveteenistus. Piirivalveteenistuse regionaalsed esindused ehk piirivalvevalitsused paiknevad Venemaa välispiiril asuvate oblastite pealinnades. Neile alluvad otseselt piiril asuvates rajoonides tegutsevad allüksused. Lisaks maismaal ja veekogudel kulgeva piiri valvamisega tegelevatele üksustele on FSB piirivalve territoriaalsete üksuste koosseisus ka operatiivosakonnad.

Piirivalve operatiivosakondade ohvitserid ei näe välja nagu tavalised Venemaa piirivalvurid. Nad ei kanna rohelist vormirõivastust, ei patrulli piiril ega kasuta binoklit ja teenistuskoeeri, nagu piirivalvureid enamasti ette kujutatakse. Operatiivohvitserid töötavad enamasti erariietes või kasutavad vormiriietust vaid oma tegeliku eesmärgi varjamiseks. Piirivalve operatiivosakondade ohvitseride peamiseks tööülesandeks on teabehange piiritsoonis ja teisel pool piiri välisriigis, selle tarbeks piiri ületavate inimeste hulgast informaatorite värbamine ja värvatute tegevuse hilisem suunamine. Esimene kontakt potentsiaalse agendiga toimub piiripunktis, kus ohvitserid esitavad piiriületajatele küsimusi reisi eesmärgi, Venemaal elavate sugulaste ja/või Venemaal viibimise ajal kasutatava ööbimiskoha aadressi kohta. See info võimaldab hiljem FSB-l inimene kiiresti üles leida. Venemaa Ukraina vastu suunatud agressioonisõja algusest küsitakse piiriületajatelt näiteks arvamust käimasoleva Venemaa „sõjalise erioperatsiooni“ kohta Ukrainas.

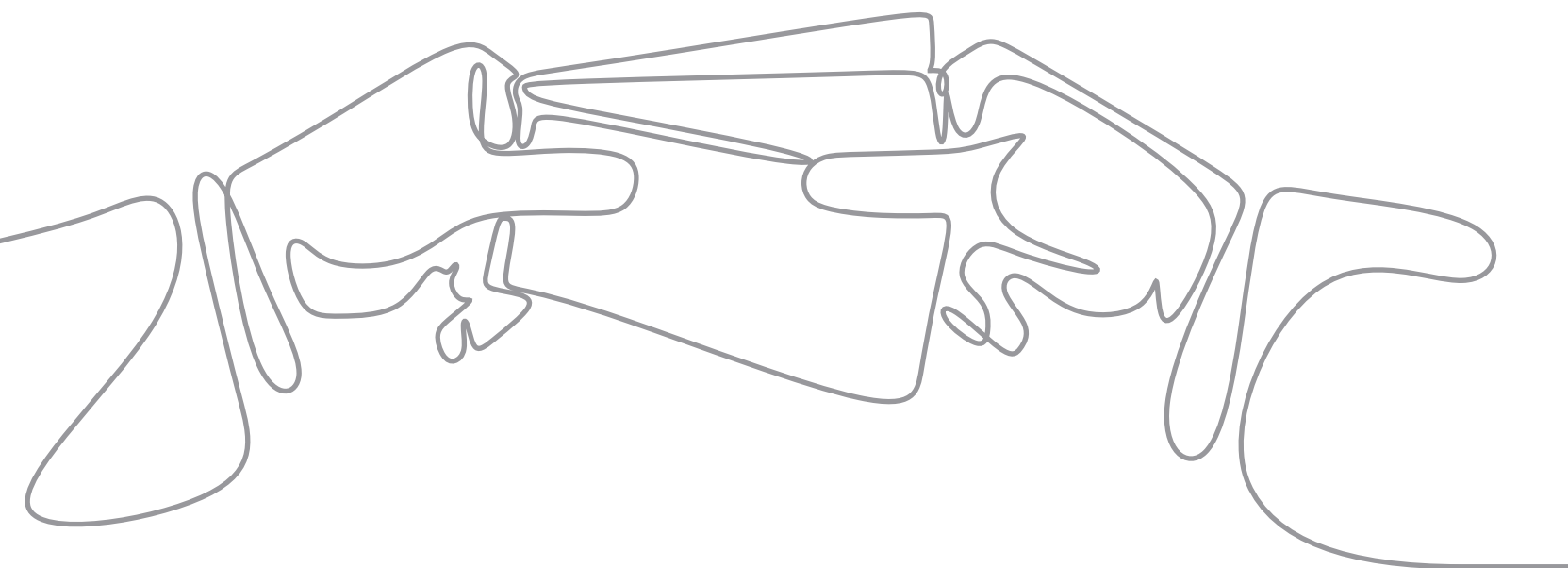
Piiriületajatega, kes pakuvad piirivalve operatiivohvitseridele huvi potentsiaalse allikana ja nõustuvad koostööga, korraldatakse edasised kohtumised juba Venemaa territooriumil varem kokkulepitud kohtades ja osaliselt sotsiaalmeedia suhtlusrakenduste vahendusel. Kindlasti toimuvad need kohtumised väljaspool

piiripunkte. FSB piirivalveteenistuse operatiivohvitseridele pakuvad huvi isikud, kes on seotud ebaseadusliku tegevusega, näiteks salakauba ja sanktsioneeritud kauba üle piiri vedajad või organiseeritud kuritegevusega seotud isikud. Samuti on huviorbiidis piiriületajad, kes on otseselt või kaudselt seotud Eesti jõuametkondadega või strateegilist tähtsust omavate asutuste-ettevõtetega. Näiteks õiguskaitseametkondade töötajate perekonnaliikmed, kaitseliitlased, kellel ei ole riigisaladuse luba ja seega ka reisipiiranguid, Ukrainaga seotud isikud ja venekeelne elanikkond piiriäärsetel aladel, samuti töö tõttu regulaarselt piiri ületavad inimesed, näiteks bussi- ja veokijuhid. Nende inimeste käest soovitakse saada infot Eestis toimuva kohta, aga ka järgmiste inimeste kohta, keda Venemaa luureohvitserid saaksid agendiks värvata. Loomulikult pakub Venemaa piirivalvele praegu huvi kõik, mis puudutab Venemaa agressiooni Ukraina vastu, lääneriikide toetust Ukrainale ja ukrainlaste olukorda Eestis.

Nagu paljud teised Venemaa riigiasutused, on ka FSB ja selle piirivalveteenistuse operatiivosakon-

nad läbi imunud ametiseisundi kuritarvitamisest, sealhulgas korruptsioonist. Värvatud allikad edastavad nendega töötavatele ohvitseridele ja viimased oma ülemustele sageli „luureinfo ettekandeid“, mis tegelikkuses sisaldavad ebaolulist või avalikult teadaolevat informatsiooni. Sellised ettekanded võimaldavad ohvitseridel näidata oma töö efektiivsust ning seeläbi tunnustust ja preemiaid saada. Samuti võtavad ohvitserid tihti endale ka osa informaatritele maksmiseks mõeldud rahast.

Lisaks Eesti ja teiste välisriikide kodanikele värbavad FSB piirivalve operatiivosakondade ohvitserid ka Venemaa enda kodanikke, kellelt oodatakse infot oma kodumaal toimuva kohta, näiteks piiriülene salakaubandus, korruptsioon, narkokaubandus ja opositsioon Kremlile. Välismaalt naasnutelt oodatakse infot välisriikide eluolu ja huvipakkuvate inimeste kohta. Piirivalve operatiivosakondi abistavad ka teiste Venemaa riigiasutuste ja ettevõtete töötajad, kes aitavad otsida infot võimalike välismaiste allikate värbamiseks.

EESTIS TABATUD AGENDID

Erna Moisejeva

Eesti–Venemaa topeltkodakondsus
Süüdi mõistetud Eesti Vabariigi vastu suunatud luuretegevuses ja selle toetamises.
Karistus: kolm aastat vangistust
Koostöö: FSB

Sergei Filatov

Venemaa Föderatsiooni kodanik
Eestist 4. juunil 2025 julgeolekukaalutlustel välja saadetud.
Schengeni sissesõidukeeld.
Koostöö: FSB

Ivan Chihaial

Moldova kodanik
Süüdi mõistetud Eesti Vabariigi vastu suunatud luuretegevuses ja selle toetamises.
Karistus: kuus aastat ja kuus kuud vangistust
Koostöö: GRU

Pavel Kapustin

Venemaa Föderatsiooni kodanik
Süüdi mõistetud Eesti Vabariigi vastu suunatud luuretegevuses,
valeandmete esitamises elamisloa taotlemisel ja sanktsioonide
rikkumises.
Karistus: kuus ja pool aastat vangistust
Koostöö: FSB

Ivan Dmitriev

Eesti kodanik
Süüdi mõistetud Eesti Vabariigi vastu suunatud luuretegevuses
ja selle toetamises.
Karistus: viis aastat vangistust
Koostöö: FSB

Vjatseslav Jefimov

Eesti–Venemaa topeltkodakondsus
Süüdi mõistetud Eesti Vabariigi vastu suunatud luuretegevuses
ja selle toetamises.
Karistus: kolm aastat vangistust
Koostöö: FSB

Igor Lobin

Eesti kodanik
Süüdi mõistetud Eesti Vabariigi vastu suunatud luuretegevuses
ja selle toetamises.
Karistus: viis aastat vangistust
Koostöö: FSB

Anatoly Privalov

Iisraeli kodanik
Süüdi mõistetud Eesti Vabariigi vastu suunatud luuretegevuses
ja selle toetamises.
Karistus: kuus ja pool aastat vangistust
Koostöö: FSB

Stanislav Matlak

20. mail 2025 tunnistas Politsei- ja Piirivalveamet kaitsepolitsei ettepanekul kehtetuks FSB heaks töötanud Ukraina kodaniku Stanislav Matlaki elamisloa, saatis ta Eestist välja ning andis üle Ukraina õiguskaitseorganitele.

Matlak elas alates 2019. aastast koos perega Eestis, enne aga töötas nii Venemaal kui ka Ukrainas ning reisis Venemaa poolt okupeeritud Ukraina territooriumidele. 2017. aastal pidas FSB Matlaki Horlivka piiripunktis salakaubaveo süüdistusega kinni, kuid pärast ülekuulamist ta siiski vabastati. Horlivka piiripunkt asus tänaseks Venemaa poolt okupeeritud Ukraina alal. Uuesti võttis FSB Matlakiga ühendust alles 2023. aastal ja tuletas talle meelde Horlivka piiripunktis aastaid tagasi toimunud vestlust. Nii sai alguse tema salajane koostöö vaenuliku riigi eriteenistusega. Kontakti taastamise hetkel ei teadnud FSB, et Matlak on asunud elama Eestisse.

Matlak jõudis enne kinnipidamist FSB huvides osta Eesti mobiilsideoperaatorite isikustamata SIM-kaarte ning saatis nende telefoninumbrid FSB agendijuhile. Agendijuht aktiveeris nende abil aga suhtlusrakenduse kontosid, mida FSB kasutas oma teistes operatsioonides. Matlak ei saanud oma teenete eest FSB-lt tasu. Teda motiveeris koostööks kartus Venemaa territooriumile ja Venemaa poolt okupeeritud Ukraina aladele jäänud sugulaste ja vara pärast. Moraalseid takistusi koostööks FSBga Matlakil samuti ei olnud.

Matlakiga suhelnud FSB ohvitser oli 1992. aastal sündinud Maksim Mišustin, kes tegutses FSB üksuses, mille peamine ülesanne on luureinfo kogumine Ukraina kohta ning Ukraina riigi ja ühiskonna lõhestamiseks teostatavad mõjutus- ja sabotaažiooperatsioonid. Just see FSB üksus oli vastutav info kogumise eest Ukraina kohta enne Venemaa täiemahulise sissetungi algust 2022. aasta veebruaris ning lahingutandri ettevalmistamise eest pealinnas Kiievis ja Ukraina oblastites, mille tõttu Kremlis loodeti Ukraina seadusliku võimu kokkuvarisemist loetud päevade jooksul. Tänapäevaks on selgunud, et Mišustini üksuse poolt Kremlile edastatud luureinfo oli väär.

Mišustini nimi ja nägu on avalikkusele tuntud 2024. aasta maist, kui Ukraina julgeolekuteenistus SBU hoidis ära mitme Ukraina kõrge riigitegelase, sealhulgas president Volodõmõr Zelenskõi ning SBU ja Ukraina sõjaväeluure GURi juhtide mõrvamise ning paljastas FSB ohvitseride, sealhulgas Mišustini poolt juhitud Venemaa heaks töötava agentide võrgustiku.

Maksim Mišustin

Dmitri Perlin

Aleksei Kornev

2024. aastal Ukraina juhtkonna vastu terroriakti kavandamises osalenud FSB ohvitserid Maksim Mišustin, Dmitri Perlin ja Aleksei Kornev. Allikas: SBU (<https://ssu.gov.ua>)

EESTI VABARIIK REPUBLIC OF ESTONIA

EESTIST VÄLJASAADETUD

Denis Ten

Venemaa Föderatsiooni kodanik
Kujutas ohtu Eesti Vabariigi julgeolekule. Omab kontakte Venemaa eriteenistustega.

David Arutjunjan

Venemaa Föderatsiooni kodanik
Kujutas ohtu Eesti Vabariigi julgeolekule. Tegeles Venemaa ajaloo-propaganda levitamise ja Eesti piiriametnike suhtes vaenuliku tegevusega.

Andrei Žuravlov

Venemaa Föderatsiooni kodanik
Kujutas ohtu Eesti Vabariigi julgeolekule. Lõi kontakti Venemaa eriteenistusega ning asus Eestis tegema ettevalmistusi edasiste ülesannete täitmiseks. Eestist väljasaatmise eesmärk oli tõkestada Venemaa eriteenistuse tegevust ning ennetada traagilisi tagajärgi.

Kirill Kudriavtsev

Venemaa Föderatsiooni kodanik
Kujutas ohtu Eesti Vabariigi julgeolekule. Omab kontakte Venemaa eriteenistustega.

Allikas: Delfi Meedia, Ilmar Saabas

Venemaa Föderatsiooni suursaatkond võitles loodusjõududega

2025. aastal paluti Eesti eri piirkondades elavatel pensionäridel pildistada II maailmasõja matmispaikade hauatähiseid ja monumente seoses samal ajal toimunud ümbermatmistega. Eelkõige olid fotod vajalikud Eestit ründavate ja eksitavate avalduste tegemiseks – pildimaterjali kasutati Eesti-vastases mõjutustegevuses ja lõhestuspoliitikas. Venemaa Föderatsiooni juurdluskomitee juht Aleksandr Bastörkin algatas ka kriminaalasja seoses hauatähiste väidetava rikkumisega. Tegemist on Venemaa sekkumisega Eesti siseasjadesse.

Oma narratiivide õigustamiseks võitles Venemaa Föderatsioon ka paratamatute loodusjõududega. Näiteks edastas Venemaa välisministeerium noodi Eesti ajutisele asjurile Moskvast seoses Kaitseväe kalmistul toime pandud väidetava vandalismiaktiga 40 sõjahaua suhtes, mis olevat üle valatud punase värviga. Ekspertiis tuvastas, et tegemist oli meie kliimas tavapärase niitja rohevetika (tõenäoliselt *Trentepohlia jolithus*) kahjustusega.

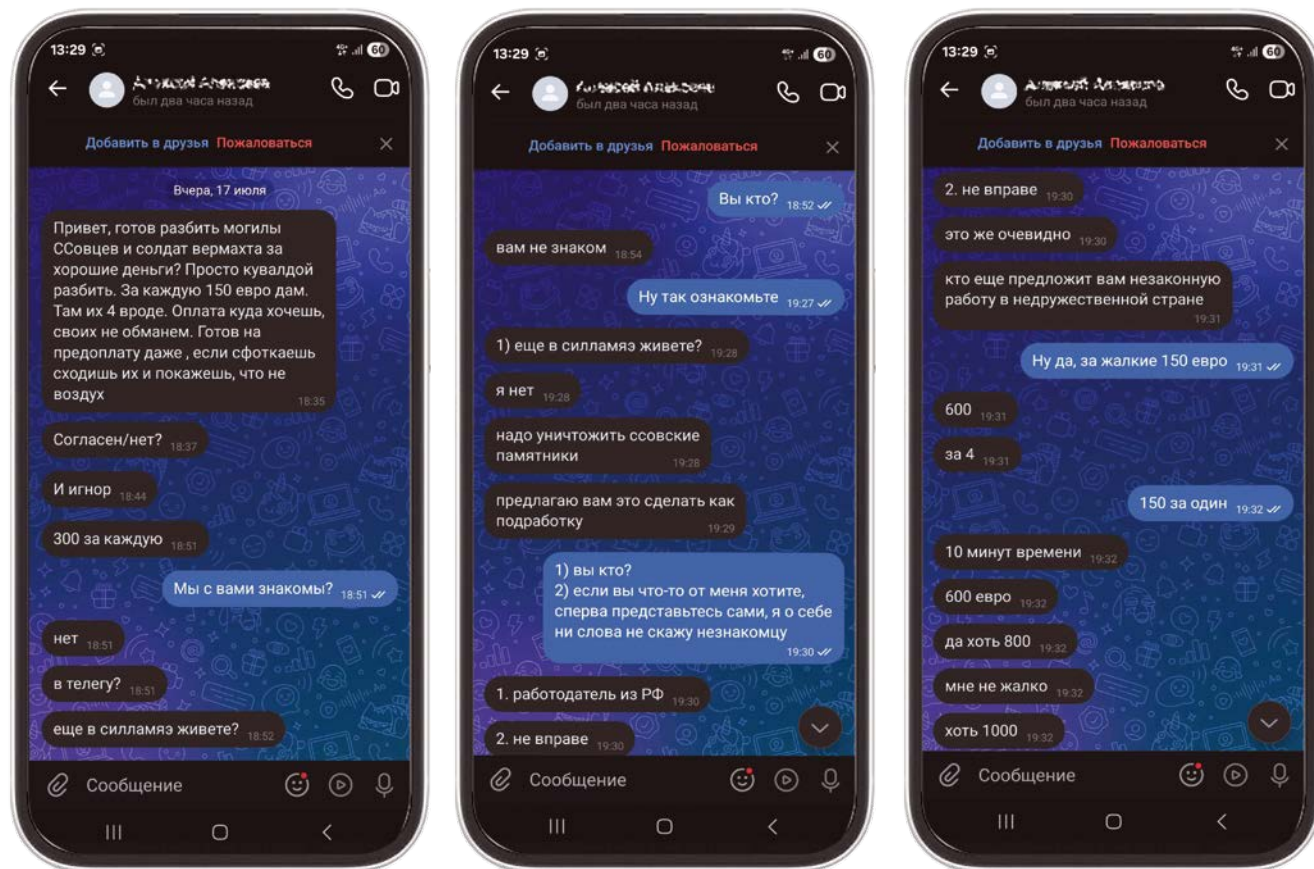
„Ühekordsete“ värbamiskampaniad

Euroopas jätkuvad rünnakud oluliste avalike rajatiste või sümbolväärtusega objektide vastu. Rünnakud on enamasti seotud psühholoogiliste, poliitiliste ja propagandastrateegiatega. Sümbolite kasutamine Venemaal tuleneb riigi poliitilisest süsteemist, ajaloolisest kogemusest ja sõjalisest doktriinist. Nõukogude Liit ehitas üles riikliku propagandasüsteemi, mille eesmärk oli kujundada inimeste mõtteviisi. Nähti, et narratiiv ja informatsioon võib ise olla tõhus relv, ning seda kasutatakse tänapäevalgi aktiivselt.

2018. aasta aastaraamatus kirjutasime, kuidas Venemaa Föderatsioon kasutab mõjutustegevuses monumente ja mälestuspaiku propagandasõnumite

levitamiseks ja ühiskonnas pingete kruvimiseks. Samu sümboleid kasutatakse ka praegu samadel eesmärkidel, ehkki taktika on erinev. Kui varem monumente värviti üle ja kaeti lilledega, siis nüüd tellitakse „ühekordsetelt“ nende ümberlukkamist ja rikkumist. Sinimägede memoriaali lõhkujate värbamiseks korraldati sotsiaalmeedias kampania mullu suvel ja sügisel. Sinimägede mälestussambad sümboliseerivad Venemaale valusat kaotust lahingus ning on Venemaa eriteenistuste sihtmärk olnud ka varem.

Sümbolväärtusega objektide kahjustamisega, nagu Slava Ukraina restorani süütamine, püütakse ühiskonnas esile kutsuda ärevust ja vastuolusid. Üleskutsed erinevate objektide pildistamiseks, filmimiseks, sodimiseks ja lõhkumiseks jätkuvad.

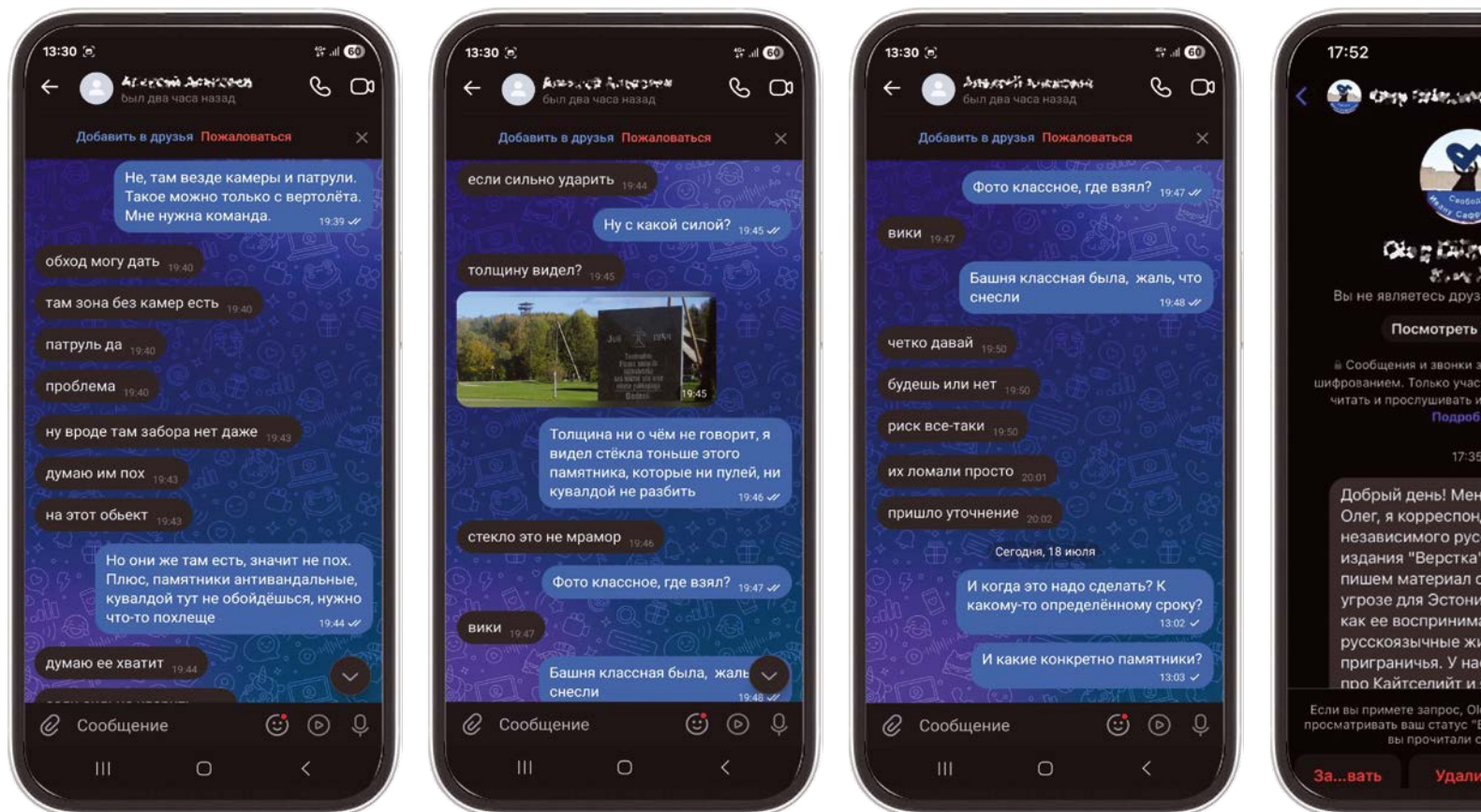
Kuvatõmmised vestlusest, milles püütakse värvata monumentide lõhkujat. Vt tõlkeid lk 66–67.

Eelmisel aastal värbasid Venemaa eriteenistused sabotaažioperatsioonideks teiste seas ka alaealisi. Eriti haavatavad on lapsed, kes on varmad vastama sotsiaalmeedia üleskutsele ja nõustuvad oma tegevuse tagajärgi adumata kahjustama mälestusmärke või muud vara.

Värbamise sihtmärkidena näeb Venemaa samuti Kaitseliidu liikmeid, kuna viimastele ei kehti kaitsevälastega sarnased reisi piirangud. 2025. aasta lõpus sai Narva Kaitseliidu liige Facebookis sõnumi väidetavalt Vene meedia esindajalt, kes päris arvamust venekeelsete piiriäärsete elanike Venemaa ohu taju kohta. Tegu oli kontaktiloomise katsega, millest kaitseliitlane teavititas. Tunnustame õiget käitumist ja tehtud teavitust.

Koostöö agressorriigi eriteenistustega on seadusevastane. Sellise tegevuse eest saadav tasu, kui seda üldse makstakse, ei ole suur. Eesti riigi õiguskaitseasutused tabavad kurjategijad kiiresti ning nad antakse kohtu alla. Kohtumenetluse tulemusena tuleb süüdimõistetul kanda karistus ja kinni maksta tekitatud kahju, mis senise kogemuse põhjal ületab kuritöö eest saadud tasu kordades.

Arvestada tuleb ka sellega, et vandalismi- või sabotaažiakti tellinud Venemaa eriteenistust ei huvita, mis neid tegevusi ellu viinud inimestest pärast vahistamist saab. Neid nimetatakse Venemaal „ühekordseteks“, kelle võib pärast kasutamist minema visata nagu kasutatud pabertaskurätiku.

Zodija

Eesti kodanik Ivan Pletnjov sai seniste tõendite põhjal Telegramis ettepaneku sodida Eestis kolmele hoonele Z-täht, mis on saanud Venemaa agressiooni sümboliks Ukrainas. Pletnjov on ka varem silma paistnud agressioonisümbolite eksponeerimisega ning selle eest korduvalt Politsei- ja Piirivalveameti tähelepanu all olnud. Grafitid kujutasid Venemaa Föderatsiooni Ukraina-agressiooni ja genotsiidi toimepanemist toetaval või õigustaval viisil.

Toimikumaterjalide põhjal anti Pletnjovile ülesanne sodida Riigikogu peahoone ja Kaitseliidu peastaabi hoone. Tasu Pletnjovile ei pakutud. Kogutud tõendite põhjal selgus, et ta oli huvitatud reisisuusikust Venemaale ning lootis naiivselt, et selle teo eest korraldab Venemaa talle diplomaatilise passi ja sõidu idapiiri taha.

Venemaa eriteenistustele ja nende ülesandel tegutsevatele isikutele kaasabi osutamine ning nendega kontaktis olemine on karistatav kuni 15-aastase van-

gistusega. Lisaks tuleb hüvitada tekitatud kahjud. Venemaa, Ukraina ja muude Euroopa Liidu väliste riikide kodanike puhul võib see kaasa tuua ka Eestist ja Schengeni alalt väljasaatmise ja sissesõidukeelu.

Süürlased – Venemaa eriteenistuse mängukannid

Venemaa-poolne rändesurve Schengeni piirile ei teki juhuslikult. Seda korraldab ja juhib Venemaa eriteenistus FSB, kes kasutab migrante surve avaldamiseks naaberriikidele.

2023–2024 aastaraamatus kirjeldasime, kuidas FSB ametnikud piiril kehastusid ümber propagandatöötajateks. 2025. aastal tuvastasime, kuidas rändesurvet teisel pool piiri täpsemalt korraldati.

2023. aastal korraldas FSB agendijuht kaastöötaja abil Peterburist Süüria pagulaste transpordi Ivangorodi piiritsoon. Agendijuht lubas kaastöötajale migrantide transpordi eest 10 000 rubla, mis on ligikaudu 100 eurot. Kaastöötajale anti Peterburis

Ära riku oma tulevikku! Kui sinu või sinu tuttava poole pöörduetakse ettepanekuga lõhkuda või süüdata mõni objekt, siis ära mine sellega kaasa, vaid anna sellest teada, kirjutades kapo@kapo.ee.

aadress, kus ta kindlal kuupäeval ja kellaajal süürlased peale pidi võtma ning sihtkohta toimetama.

Pagulastelt võeti sõidu ajal ära isiklikud esemed. Ivangorodi lähedal, umbes 8 km kaugusel Eesti piirist, on Venemaa piiritsoon, kuhu pagulaste transportija pimedal ajal mehed kokkuleppe kohaselt viis ning jäi ootama taskulambiga antavat signaali. Kui tuli taamal vilkus, kamandas autojuht süürlased sõidukist välja ning käskis valguse suunas liikuda. Ise lahkus.

Selgus, et sarnasel viisil oli piiritsooni kogutud veel inimesi. Ivangorodis seisab keset heinamaad Eesti piiripost, mis on sinna paigaldatud pagulaste lollitamiseks, et need arvaksid, et asuvad Eesti piiril. Pagulastele öeldi, et hakaku siit vabasse Euroopasse kõndima.

Enne päris piiri ilmusid pöösastest Vene piirivalvurid, kes teatasid, et piiritsoonis ei tohi viibida. Süürlased suunati piiripunkti ja nende katsumused Narva sillal filmiti üles. Materjali kasutati hiljem mõjutustegevuses ja propagandas. Uuesti Venemaale tagasi suunatud süürlastel lasti paberilehtedelt lugeda ettekirjutatud sõnumeid ja sajatusi, kuidas vaba Euroopa neid vastu ei võta ja kui halvasti on nendega käitunud. Venelased võtsid süürlastelt ära raha, isiklikud esemed, jookutasid neid Venemaa piiritsoonis ning kasutasid neid kui mängukanne oma propagandas.

HIINA KOMMUNISTLIK PARTEI: PROPAGANDA ON TÕHUSAM, KUI SEDA LEVITAVAD EESTI INIMESED

2025. aastal Hiina Rahvavabariigi mõjutustegevuse maht kasvas ja mitmekesistus, pakkudes eri taustaga Eesti elanikele ilustatud Hiina-kogemust kultuuri, meedia, hariduse ja äri valdkonnas.

Hiina saatkond tegeleb hiina diasporaa juhtimise, kontrollimise, kaasamise ja koolitamisega, et tasalülitada teisitimõtlejaid ning võimestada Hiina riiki ja ettevõtteid konkurentsivõimeliseks globaalse ülemvõimu pärast.

Hiina luuretegevus keskendub teadusele, tehnoloogiale ja julgeolekule. Olles loonud kontakti LinkedIni kaudu, püüavad Hiina luureteenistused mõjukaid isikuid meelitada Hiina või selle lähiriikidesse kutsumisega. Hiina reisimine loob sealsetele luureteenistustele värbamisvõimalusi.

Hiina Rahvavabariigis kuuluvad kultuur ja haridus Hiina kommunistliku partei propagandasüsteemi alla. Hiina saadab kultuurikoostöö ettekäändel Euroopasse ja ka Eestisse propagandatöötajaid, et kultuuri vahendusel kõlavalt rääkida „Hiina lugu“ ja juhtida tähelepanu kõrvale Hiina inimõiguste rikkumistelt, ebaausalt majanduskonkurentsilt ja aja jooksul kasvanud toetuselt Venemaale Ukraina-vastases sõjas.

Hiina strateegilises kommunikatsioonis hinnatakse propaganda jõudu. Selle üks tahk on Hiina tohtu, kuid väga piiratud ligipääsuga turu majandusliku külgetõmbejõu ärakasutamine. Teine, vähem räägitud tahk on Hiina majandusjõu ärakasutamine poliitilistel eesmärkidel – näiteks mitteametlike sanktsioonide kehtestamine Austraaliale karistuseks ettepaneku eest uurida COVID-19 algpõhjusti ning Leedule 16+1 formaadist lahkumise ja Taiwani-nimelise esinduse avamise eest.

Hiina kommunistliku partei suur eesmärk on saavutada sõjaline, majanduslik ja tehnoloogiline ülemvõim. Hiinas on terve ühiskond eesotsas eriteenistustega rakendatud teenima „Hiina unistust“ – olla juhtriik maailmatasemel armeega 2049. aastaks ja võimekusega vallutada Taiwan 2027. aastaks.

Hiina suursaatkond Eestis on Hiina negatiivse kuvandi murdmiseks tõhustanud kultuuripropagandat. Sama trendi on näha ka Euroopa Liidus laiemalt. Aktiivselt korraldatakse koostöös kohalike omavalitsustega Hiina kultuuriüritusi. Samal ajal kultuuriüritustega toimuvad kohaliku poliitilise ja ärieliidiga kohtumised, mida peetakse soodsaks võimaluseks luua kontakte ja muuta hoiakuid Hiina suhtes. Positiivse hoiaku kujundamist alustatakse juba noortest, näiteks on Hiina suursaadik sage külaline Eesti üldhariduskoolides ja ülikoolides.

Hiina kommunistlik partei usub, et propaganda on tõhusam, kui isiklikust Hiinaga-kogemusest räägivad Eesti poliitikud, kultuuritegelased, teadlased, eksperdid ja ajakirjanikud.¹ Selle tarbeks kutsub Hiina saatkond Eesti kodanikke tasuta reisidele Hiinasse. 2025. aastal on Hiinas käinud näiteks kohalike omavalitsuste poliitikud, kultuuritöötajad, eksperdid, ajakirjanikud, meediainimesed ja sisuloojad. Näiteks osales 2025. aasta oktoobris Eesti meediainimeste delegatsioon Hiina saatkonna kutsel Jiangsu provintsi valitsuse välissuhtlusettevõtte korraldatud reisiril Nanjingi ja Suzhousse, kus tutvuti Hiina ajaloo ja tehnoloogia-sektoriga. Jiangsu välissuhtlusettevõtte sõnul lubasid

¹ <https://archive.ph/Q0d8y>

Allikas: Weixin

ajakirjanikud meedia vahendusel jagada Jiangsu lugu Eesti avalikkusega, et edendada Hiina-Eesti kultuurivahetust ja majanduslikku koostööd.²

Samuti külastasid oktoobris Hiinat noored Eesti eksperdid, kes osalesid Euroopa-Hiina Noorte Dialogi Hangzhous. Dialogi korraldas Hiina sotsiaalteaduste akadeemia (CASS), millel on tihedad sidemed Hiina eriteenistustega.

Hiina saatkond on juba 2019. aastal väitnud, et ajakirjanike töö on edendada Hiina-Eesti suhteid. 2025. aastal on Hiina Rahvavabariigi saatkond avaldanud Eesti ja teiste Balti riikide meedias mitmeid sisuturundusartikleid „demokraatiast“, „õiglasest“ kaubandusest, Taiwani „ajaloolisest“ kuulumisest Hiinale, olgugi et Hiina kommunistlik partei pole kunagi Taiwanil võimul olnud. Hiina saatkond maksab meedia- ja suhtekorraldusteenuste eest kohalikele ettevõtetele, mis vahendavad Hiina saatkonnale Eesti ajakirjanikke ning leiavad saatkonna artiklitele kohalikke väljaandeid. Hiina riigi esindajatega suheldes tasub meele pöörata, et tasuta lõunaid ei ole, see tähendab, et Hiina ülevoolava külalislahkuse hinnaks võib osutuda ajakirjandusvabadus ja sõltumatus.

Kultuur ja meedia ei ole ainsad valdkonnad, mida Hiina kommunistlik partei üritab kasutada oma eesmärkide saavutamiseks. Mõjutamine toimub ka tehnoloogia valdkonnas. 2022. aastal loodud Eesti-Hiina Kaubanduskoda (Estonian-Chinese Chamber of Commerce) on võtnud sihikule Eesti tehnoloogia-sektori ja saatnud mitmele Eesti kasvu- ja tehnoloogiafirmale õngitsuskirju ettepanekuga asuda tulusale koostööle Hiinaga. Ettepanekuid ei saadetud mitte ettevõtete juhtidele ega üldisele postiaadres-

sile, vaid tehnoloogia eest vastutavatele inimestele. Kaubanduskoja loojad püüdsid luua kontakte muu hulgas Euroopa Liidu institutsioonidega, et arutada Euroopa Liidu investeringuid, suhteid USA ja Aasia riikidega jms. Eesti-Hiina Kaubanduskoja tegevus ei piirdu ainult tehnoloogiavaldkonnaga.

Kohaliku diasporaa rakendamine

Eesti-Hiina Kaubanduskoda on seotud Hiina saatkonnaga Tallinnas ning osaleb regulaarselt nende korraldatud üritustel koos Hiina teadlaste, üliõpilaste ja õppejõududega Eesti ülikoolidest. Osalejatele pannakse südamele, et nad õpiksid parteikongressi talendistrateegia tehnoloogiasirde programmi, tugevdaksid julgeolekuteadlikkust välisõpingutel, teeniks ülikoolilinnakutes „suursaadikutena“ ning räägiksid kõlavalt „Hiina lugu“. Teisisõnu: nende ülesanne on viia ellu Hiina propagandat ning luua harmooniline üliõpilaskond. Harmoneerimine tähendab Hiinas teisitimõtlejate ja vähemuste tsenseerimist. Üliõpilased ja õppejõud on lubanud integreerida oma isikliku arengu Hiina arengu ja rahva uuenemise suure eesmärgi teenistusse.³

2025. aastal intensiivistus professionaalsete tööplatvormide nagu LinkedIni kasutamine luuresihtmärkide leidmisel.⁴ Uue tendentsina ei saadeta inimestele personaalset sõnumit, vaid postitatakse töökuulutus, mille põhjal potentsiaalsete kandidaatidega ühendust võetakse.⁵ Kandidaatide seas hinnatakse kõrgelt eelkõige töökogemust riigiametites ja välis- või julgeolekupoliitika valdkonnas. Koostööpakkumisi on saanud Eesti poliitikud, diplomaadid, ministriumide ametnikud, kaitseliitlased, teadlased jt.

² https://ee.china-embassy.gov.cn/dssghd/202505/t20250527_11634585.htm

³ <https://archive.ph/KR92U>

⁴ www.bbc.com/news/uk-67142161

⁵ www.gov.uk/government/news/action-to-disrupt-and-deter-threats-to-uk-as-mi5-issues-spy-alert

Otsepakkumiste asemel on hakatud rohkem kasutama töökuulutusi. Novembris andis näiteks Ühendkuningriigi julgeolekuteenistus MI5 Ühendkuningriigi parlamendile ja selle töötajatele välja spionaažihoiatuse, kus hoiatas Hiina personalivärbajate eest, tuues näiteks kaks LinkedIni kontot. Juba 2023. aasta oktoobris ütles MI5 juht, et nende hinnangul on LinkedIni kaudu pöördunud ligi 20 000 briti poole.

Hiina tehnoloogilised ambitsioonid, sealhulgas tehnoloogiaalane luuretegevus, on rahvusvaheliselt tuntud. Hiina seadused kohustavad Hiina kodanikke ja organisatsioone ka välismaal viibides tegema koostööd Hiina riigiga. Seega ei saa Hiina kodanikud ja organisatsioonid keelduda koostööst, kui neile Hiina riigi või eriteenistuste poolt vastav ettepanek tehakse.

HRV kulul Hiinas viibinud Eesti meediainimesed. Allikas: Weixin

KÜBERJULGEOLEK

Ühiskasutatavate arvutite kaudu töökeskkonda sisenemine on risk.

Venemaa ja Hiina riiklikud ründajad teevad õngitsusründeid huvipakkuvate asutuste ja ettevõtete vastu.

Venemaa täiemahuline sõda Ukraina vastu kestab viiendat aastat ja suur osa agressorriigi ressursidest on sinna koondatud. Küberoperatsioonide poolest on Venemaa eriteenistuste huvi Ukrainal ning sõjategevuse toetamisel kübermeetmetega. See ei tähenda, et Lääne, sealhulgas Eesti suunal ei tegutsetaks. Eestis on Vene eriteenistuste küberüksuste erilises huviorbiidis kõik Ukrainaga seonduv: riigi- ja kaitsesektor, aga ka logistika-, transpordi- ja tööstussektor. Seetõttu on oluline, et erasektori esindajad teadvustaks küberohutusi ning võtaks kasutusele meetmeid nende maandamiseks.

Laundry Bear

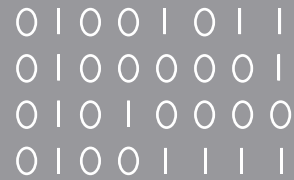
2025. aasta mais avalikustasid Madalmaade teenistused Venemaa uue riikliku küberohustaja (APT)¹ ja andsid sellele nime Laundry Bear² (Microsofti raportites kasutatakse nime Void Blizzard³). Ründaja keskendub

ettevõtete ja asutuste ametlike e-posti ja teiste pilveteenuste kontodele. Venemaa Föderatsiooni küberüksustele, nagu Laundry Bear, pakub kõige rohkem huvi Ukrainaga seonduv ja muud välispoliitilised ja tehnoloogiaga seotud teemad. Kuna tegevus on suunatud eelkõige ametlike e-posti ja teiste pilveteenuste kontode vastu, saab ründaja eduka operatsiooni korral ligi ametialasele teabele, mis võib kahjustada Eestit ning meie koostööd Ukraina ja teiste liitlastega. Peale valitsusasutuste sihitakse kaitsesektorit, kultuuriorganisatsioone ja digiteenuste pakkujaid. Laundry Bearile iseloomulik ründemeetod on kasutada varastatud salasõnu. Laundry Bear kasutab kõiki võimalikke meetodeid kontodele juurdepääsuks, olgu selleks õngitsus, salasõnade kogud, paroolipakkumised vmt. Kasutajaandmete abil hõivatakse kiiresti ja suurel hulgal e-kirju ja faile. Oleme täheldanud Laundry Beari paroolipakkumisrännete katseid ka Eesti valitsusasutuste veebist kättesaadavate teenuste vastu.

¹ *Advanced persistent threat* – järjepidev, püsiv ja kõrge intensiivsusega küberründe oht.

² www.aivd.nl/documenten/publicaties/2025/05/27/aivd-en-mivd-onderkennen-nieuwe-russische-cyberactor

³ www.microsoft.com/en-us/security/blog/2025/05/27/new-russia-affiliated-actor-void-blizzard-targets-critical-sectors-for-espionage

Soovitused ohtude maandamiseks küberruumis

Kaugtöö	• Kaheastmelise autentimise rakendamine kõikidele kasutajatele• Keskelt hallatavad tööseadmed• Kaugjuurdepääsu keelamine ilma VPN-lahenduseta• Vajaduspõhised juurdepääsud ja õigused• Varukoopiate eraldi võrgukettal või serveril hoidmine
Ühiskasutatavad seadmed	• Sessioonist automaatne väljalogimine, brauserite puhastus pärast igit sessiooni• Ühiskasutatavate admin-kontode keelamine, igale kasutajale unikaalne konto• Tarkvara installimise keelamine ilma halduri nõusolekuta
Pilveteenused	• Logide säilitamine (vähemalt 1 aasta)• Ligipääsude piiramine ja null-usaldusmudelite (turberaamistik, mis eeldab vaikumisi, et ükski kasutaja, seade ega rakendus ei ole usaldusväärne) kasutuselevõtt
Turvanõrkused	• Turvanõrkuste viivitamata paikamine• Vananenud seadmete ehk taakvara, millele turvauuendusi enam ei tehta, väljavahetamine
Tarneahela ründed	• Veendumine, et kolmandate osapoolte ligipääsud oleks auditeeritavad ja piiratud• Teenusepakujate ja klientide turbemeetmetega kursis olemine

Kaugtöö riskid

Kuna teenused liiguvad aina enam pilvelahendustesse, tuleb arvestada nende teenuste vastu suunatud rünnakute kasvuga. Pilvelahenduste ja kaugtöövõimalustega kaasnevaid ohtusid tuleb maandada. Ühiskasutatavate arvutite⁴ kasutamine töökeskkonnale ligipääsemiseks on oht, kuna sageli varastatakse salasõnu just vähem kaitstud arvutitest. Salasõnu varastatakse näiteks võltsitud logimisakende abil, mis on äravahetamiseni sarnased päris teenuste omadega. Sinna oma kasutajanime ja parooli sisestades lähevad konto andmed ründajate kätte. Samuti oleme näinud juhtumeid, kus salasõnad on lekkinud avalikest seadmetest, näiteks raamatukogu lugemissaali arvutist. Ühiskasutatavates seadmetes pole tihti võimalik teada, millistele linkidele eelmine kasutaja on vajutanud või milliseid rakendusi alla tõmmanud. Seetõttu on oht, et küberkurjategijad jooksutavad seadmes kasutaja teadmata oma pahavara, mis edastab kõik sisselogimisandmed nende hallatavatesse andmebaasidesse.

Kuna varastatud salasõnade müümisest on tehtud äri, võib olla kindel, et juba lekkinud salasõnu ühel või teisel hetkel kuritarvitatakse. Vaenulike riikide eriteenistused kasutavad lekkinud salasõnu, et saada ligi huvipakkuvale teabele. Küberkurjategijad kasutavad lekkinud salasõnu kasu teenimise eesmärgil. Näiteks saavad nad sisse logida ettevõtte töötaja kontole, et sealt saata koostööpartneritele võltsitud arveid, kus asendavad kontonumbri enda hallatava pangakonto omaga. On äärmiselt oluline maandada kaugtöökohaga kaasnevaid ohte ja teha kindlaks, et töökeskkonnale ja sisevõrgule pääseks ligi ainult keskselt hallatavatest seadmetest.

⁴ Ühiskasutatavate arvutite hulka kuuluvad ka koduarvutid, kus sama seadet kasutab nii lapsevanem kaugtöö vahendina kui ka lapsed mängimiseks ja koolitöödeks.

⁵ <https://unit42.paloaltonetworks.com/shadow-campaigns-uncovering-global-espionage/>

Hiina

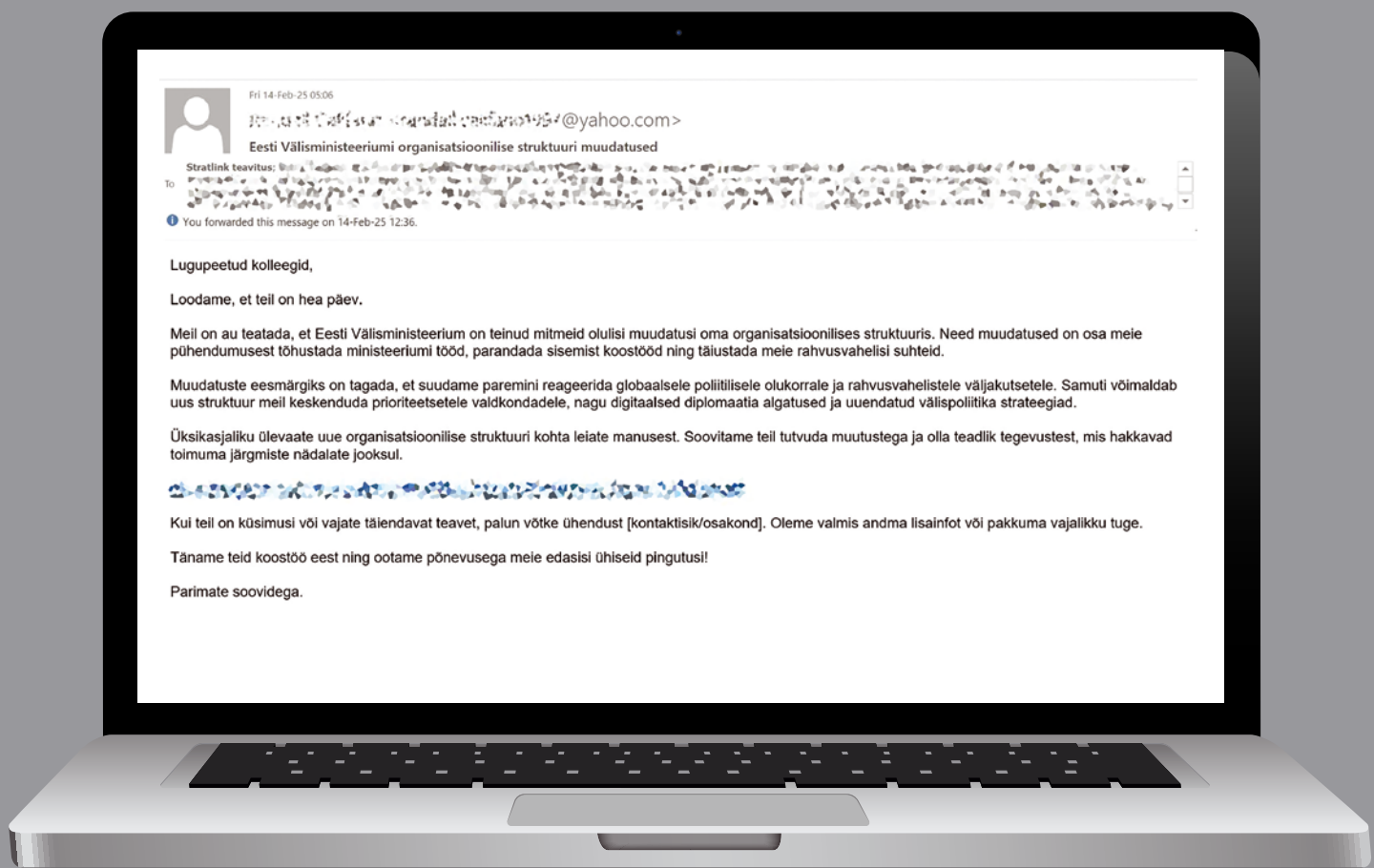
Venemaale lisaks tunneb Eesti vastu endiselt aktiivset huvi ka Hiina küberluure. Hiina riiklikud ründajad teostavad pidevalt õngitsusründeid huvipakkuvate asutuste ja ettevõtete vastu. 2025. aastal korraldasid Hiina riiklikud ründajad mitu õngitsusrünnet Eesti riigiasutuste vastu. Ühel juhul tehti esimese ettevalmistava sammuna avalike dokumendiregistrite abil kindlaks, kellele õngitsuskiri saata. Seejärel saadeti väljavalitutele heas eesti keeles õngitsuskiri koos pahaloomulise lingiga. On märkimisväärne, et kiri oli koostatud aktuaalsel teemal – sihtmärgiks olevates asutustes oli tõepoolest käsil töökorralduse muutmine, mida ka kirjas mainiti. Eesti vastu tehtud õngitsusrünne tuvastati ja ei olnud edukas. Samalaadsete katsetega õnnestus aga ründajal saada juurdepääs mitmetele asutustele ja organisatsioonidele üle maailma. Selle ründe tegeliku ulatuse kohta võib täpsemalt lugeda Unit 42 raportist „The shadow campaigns“.⁵

Võrguseadmed

Jätkuvalt on nii Venemaa kui ka Hiina riiklike ründajate sihtmärgiks võrguseadmed. Sealjuures ei diskrimineerita ei suuremaid ega väiksemaid kasutajaid. Sihtmärgiks on nii kodukasutajate kui ka ettevõtete ja riigiasutuste võrguseadmed. Kompromiteeritud seadmeid kasutatakse nii võrkudele juurdepääsu saamiseks, andmete varastamiseks, uute rünnete toimepanemiseks kui ka oma tegevuse varjamiseks.

Peamised ründemeetodid ja ohtude maandamise meetmed

2025. aastal nii Eesti kui ka teiste riikide vastu toime pandud küberrünnetes kasutatud meetodite põhjal on oluline rõhutada hea küberhügieeni tähtsust rünnete tõkestamisel. Korralikud küberturbemeetmed maandavad nii vaenulike riikide eriteenistuste kui ka küberkurjategijate tegevusest tulenevaid ohte.

Näide Välisministeeriumisse saadetud ründekirjast. Sama kampaania käigus saadeti kirju ka mitmele teisele riigiasutusele.

RIIGISALADUSE KAITSE

Juurdepääsu loa taotleja usaldusväärsus kahaneb, kui ta esitab ankeedis või julgeolekukontrolli vestlusel valeinfot või varjab andmeid.

Juurdepääsu loa andmisest keeldumiseks ei pea tõendama reaalse kahju tekkimist – piisab ohu tuvastamisest.

Juurdepääsu loa varasem saamine ei tekita õigustatud ootust loa pikendamiseks. Iga luba eeldab uut ohuhinnangut.

30. juunil 2025 jättis Riigikohus¹ rahuldamata Eesti suursaadiku kaebuse, milles ta vaidlustas Kaitsepolitsei ameti otsuse tema riigisaladuse luba pikendamata jätta. Kaitsepolitsei amet keeldus 2021. aastal pikendamast diplomaadi riigisaladusele juurdepääsu luba, kuna tema julgeolekukontrollis tuvastati, et ta on julgeolekukontrolli vestlustel ja juurdepääsu loa pikendaja ankeedis tahtlikult esitanud valeteavet ning varjanud andmeid, mis on olulised juurdepääsu loa andmiseks.

Suursaadik vaidlustas otsuse kohtus, väites, et ta ei ole andmeid pahatahtlikult varjanud ja et tema ärakuulamine menetluses oli formaalne. Haldus- ja ringkonnakohus jätsid tema kaebuse rahuldamata ning samale järeldusele jõudis eelmise aasta suvel ka Riigikohtu halduskolleegium, kui jättis Tallinna

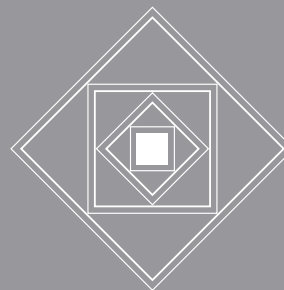
Ringkonnakohtu otsuse² resolutsiooni muutmata, kuid muutis otsuse põhjendusi.

Riigikohtu hinnangul tuvastas ringkonnakohus õigesti, et kaebaja on tahtlikult varjanud teavet oma finantskäitumise kohta, täiendavat sissetulekuallikat ja Venemaal asuvat kinnisvara ning jätnud ankeetides märkimata ühe töökoha andmed ja kokkupuuted välisriigi eriteenistustega.

Kolleegium nõustus Kaitsepolitsei ameti seisukohaga, et kui riigisaladuse loa taotleja käitub julgeolekukontrollis ebaausalt või ebakorrektselt, ei saa olla kindel ka selles, et ta hiljem täidab ausalt ja korrektselt riigisaladuse kaitse kohustusi. Riigisaladuse kaitse nõuete rikkumine loob aga ohu riigisaladuse kaitsele.

¹ Riigikohtu 30. juuni 2025. aasta otsus asjas 3-21-1337.

² Tallinna Ringkonnakohtu 7. juuni 2023. aasta otsus.

Andmete varjamine. Riigisaladuse juurdepääsu loa taotleja ja pikendaja ankeetides tuleb märkida kogu asjakohane teave, sest selle põhjal on võimalik esitada julgeolekukontrollis täpsemaid küsimusi või koguda juurdepääsu loa andmise või selle kehtivuse pikendamise üle otsustamiseks vajalikke andmeid muudest allikatest.

Tegevus ja kontaktid välisriikides. Välisriigis toimuva tegevuse või sealsete kontaktide kohta tuleb esitada asjakohased ja piisavad andmed.

Täiendav tuluallikas. Ankeedis tuleb märkida kõik sissetulekuallikad, sõltumata sellest, kes on tulu saaja tulumaksuseaduse tähenduses. Kui isik haldab pangakontot, kuhu laekub tulu, ja kasutab seda raha, on tegemist täiendava tuluallikaga, mille varjamine saab tõlgendada ebausaldusväärsusena.

Ettevõtete töötlemisluba

2020. aastal täheldasime ettevõtete suurenevat huvi töödelda riigisaladust väljaspool riigiasutusi oma ruumides ja osaleda riigihangetel, kus võib olla kokkupuuteid riigisaladusega. Eelmises aastaraamatus tõime välja, et Eesti ettevõtete süvenev huvi panustada julgeoleku-, teadus- ja arendusprojektidesse ja hangetesse nõuab ametkondadelt kiiret kohanemist muutustega. Ülevaatamist vajab ka tööstusjulgeolekuga seotud õiguskord, et oleks selge raamistik, mille põhjal hinnata, millised ettevõtted on sobilikud sellistes projektides osalema. Ettevõtetele tuleb luua selge ülevaade nende õigustest, kohustustest ja vastutusest.

Eelmise aasta 1. septembril jõustusid riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse muudatused, mis annavad ettevõtetele paindlikumad võimalused taotleda riigisaladuse töötlemisluba ja seeläbi osaleda riigisaladusega seotud hangetel. Kui varem oli seaduse kohaselt konfidentsiaalsel ja kõrgemal tasemel salastatud teabe töötlemise loa saamise eeltingimuseks isikliku turvaala loomine, siis nüüd on võimalik taotleda töötlemisluba ka ilma turvaala loomata.

Seaduse muudatusega loodi kaks töötlemisloa kategooriat: A-kategooria ja B-kategooria töötlemisluba.

A-kategooria töötlemisluba

A-kategooria töötlemisloa puhul peab omanik looma nõuetele vastava administratiiv- või turvaala ning tal on lubatud riigisaladust töödelda enda valduses oleval kinnis- või vallasasjal.

B-kategooria töötlemisluba

B-kategooria töötlemisluba tähendab, et julgeolekukontrolli läbinud juriidilisel isikul ei ole endal töötlemistingimusi, kuid ta osutab teenust oma juurdepääsuõigust omavate töötajate kaudu lepingupartnerite territooriumil.

Töötlemisloa saab anda:

- füüsilisele isikule;
- Eesti avalik-õiguslikule juriidilisele isikule;
- Eestis registreeritud eraõiguslikule juriidilisele isikule.

Töötlemisloa väljastab Kaitsepolitseiamet pärast seda, kui juriidiline isik on julgeolekukontrolli läbinud. Mõlemat töötlemisluba on võimalik saada kuni viieks aastaks. Tuleb aga arvestada, et juriidilise isiku töötlemisloa taotlemiseks peavad olema täidetud seadusjärgsed eeltingimused:

- juriidiline isik peab olema loodud vähemalt 18 kuud tagasi ning
- olema majanduslikult aktiivne.

Need tingimused on vajalikud, et hinnata ettevõtte usaldusväärsust ja julgeolekuriske, sest objektiivselt ei ole võimalik hinnata ettevõtet, mis on loodud vahetult enne töötlemisloa taotluse esitamist. Samuti on töötlemisloa andmisel julgeolekukontrolli seisukohast oluline majandusaasta aruande olemasolu, et ettevõtja majandusliku käekäigu hindamine oleks võimalikult objektiivne.

Kuivõrd Euroopa Liidu ja NATO teadus- ja arendusprojektid, rahastusprogrammid ja ettevõtjate kaasamine võivad tingida olukorra, kus konkreetse projekti tarbeks luuaksegi spetsiaalsed (tütar)ettevõtjad või registreeritakse uus juriidiline isik, siis Eesti ettevõtete parema konkurentsivõime tagamiseks on seadusandja võimaldanud piiratud taseme riigisaladuse töötlemisele pakkuda suuremat paindlikkust. Eelnevalt nimetatud kaks tingimust ei pea olema täidetud, kui taotletakse piiratud taseme töötlemisluba.

Töötlemisloataotluse läbivaatamise eest tuleb tasuda riigilõivu:

- töötlemisloa esmakordsel taotlemisel 6000 eurot;
- töötlemisloa kehtivuse pikendamisel 3000 eurot.

Selleks et ettevõtte oleks kursis ja oskaks järgida riigisaladuse kaitse nõudeid, peab juriidilisel isikul olema:

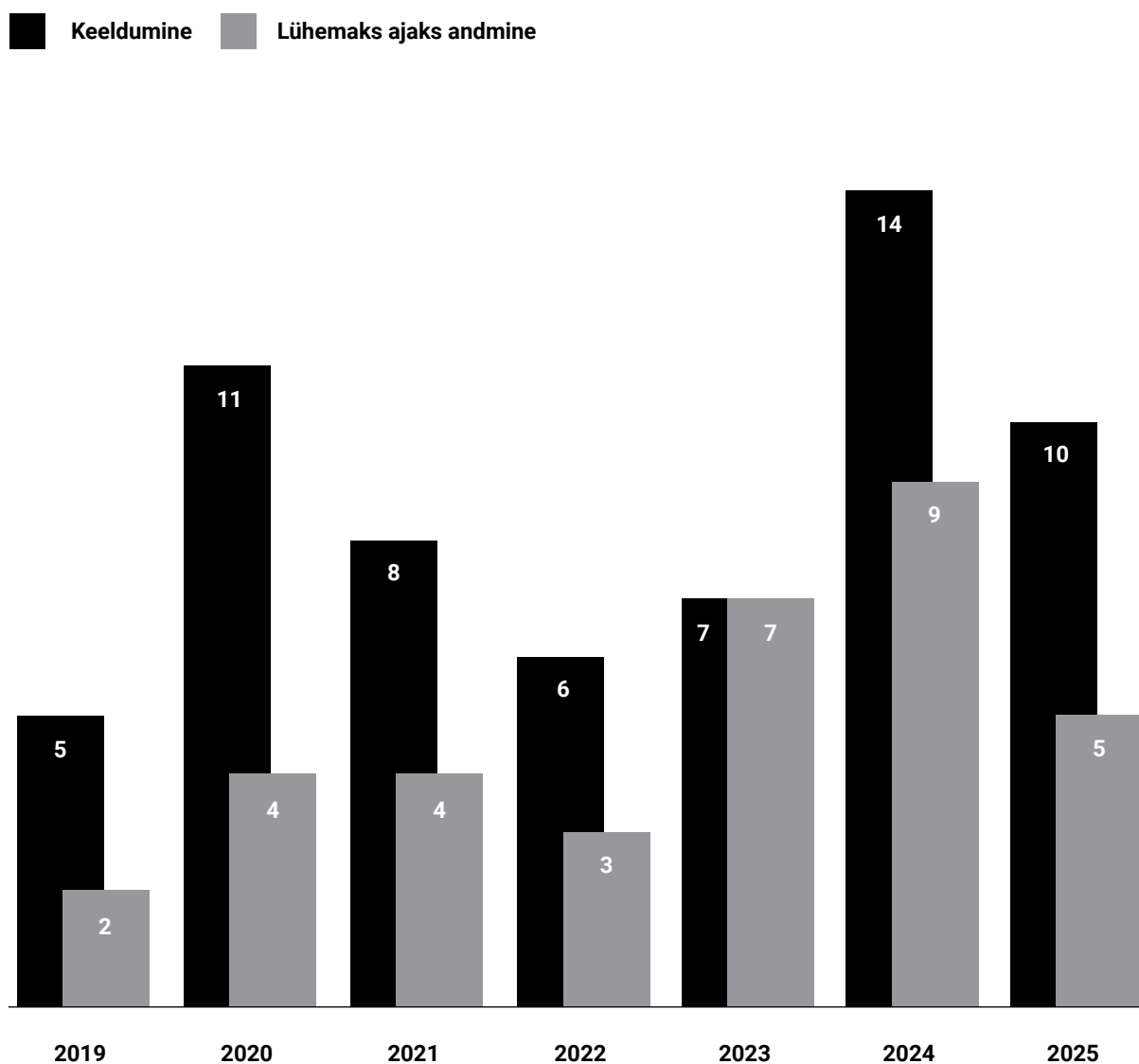
- määratud riigisaladuse kaitset korraldav isik, kellel on juriidilises isikus töödeldava riigisaladuse kõrgeimale salastatuse tasemele vastav juurdepääsuõigus, ning
- vähemalt üks juhtorgani liige, kellel on juriidilises isikus töödeldava riigisaladuse kõrgeimale salastatuse tasemele vastav juurdepääsuõigus.

Julgustame kaitsetööstuse ja teisi riigisaladusega seotud hangetel osaleda soovivaid ettevõtteid kasutama uusi õiguslikke võimalusi ja taotlema endale vajalikku töötlemisluba.

Juurdepääsu loa andmine taotletust lühemaks ajaks või andmisest keeldumine

2025. aasta keeldumiste valdavaks põhjuseks oli loa taotlejate väljakujunenud harjumuslik käitumine või harrastus, mis võib kaasa tuua majandusliku sõltuvuse. Lühidalt öeldes: takistuseks said üle võimete elamine ja probleemid laenude tagasimaksmisel.

41 korral loobusid taotlejad ise julgeolekukontrolli edasisest menetlusest. Loobumise üheks põhjuseks võis olla eeldus, et otsus nende osas tuleb negatiivne.

ÄÄRMUSLUSE ENNETAMINE JA TÕKESTAMINE

Sotsiaalmeedia normaliseerib vägivalla, mille tagajärgedega päriselus peavad tegelema õiguskaitseasutused.

Radikaliseerumine toimub üha nooremates vanuserühmades sotsiaalmeediagruppide vahendusel.

Sisserändajate lastest viiendik ei käi Eestis koolis, see pärsib integratsiooni ja Eesti elukeskkonnaga kohanemist.

Paremäärmuslus

Äärmuslusohu tase püsib Eestis madal. Selle madalana hoidmiseks on Kaitsepolitsei amet põhitähelepanu suunanud ennetusele.

Suurim murekoht on endiselt end üksikuna tundvad noorukid, kes leiavad mõistmise äärmuslust õhutamises rahvusvahelistes sotsiaalmeediagruppides, kus neile tutvustatakse vihkamise- ja vägivaldaideoloogiad. Vägivaldse sisu regulaarne tarbimine normaliseerib vägivalla ning sotsiaalmeedias nähtud käitumismallid võetakse kaasa pärisellu.

Sageli selgitab äärmuslike vaadete ülevõtmist sotsiaalne taust: on kogetud traumasid, mis on seotud alkoholismi, väärkohtlemise, hüljatuse ja üksildusega. Kuigi sotsiaalsed tingimused ei ole otseselt radikaliseerumise põhjuseks, on need soodustavad tegurid. End maailmas üksi tundvad noorukid otsivad sotsiaalmeediagruppides grupikuuluvust ja mõistmist.

Ekstremismist innustunud noorukeid on erinevaid. Nähtavamad on äärmussümboolikat ja -ideoloogiat verbaalselt ülistavad noorukid. Ent on ka noorukeid, kes on radikaliseerunud silmapaistmatult – kuniks nad liituvad sotsiaalmeedias mõne äärmusgrupiga.

Kooliealiste noorukite vägivallategusid on võimalik ennetada ning koos spetsialistidega nooruk õigele rajale suunata. Kui kuritegu on juba toime pandud või teo planeerija on täisealine, võib olla tegu terrorismikuteoga, mille eest karistatakse viie aasta pikkuse kuni eluaegse vangistusega.

Islamiäärmuslus

2025. aastal ei olnud Eestis peamiseks ohuks suurte terroriorganisatsioonide koordineeritud rünnakud, vaid üksikud radikaliseerunud isikud. Terrorismioht on muutunud. Kui varem olid islamiäärmuslased selgelt seotud mõne organisatsiooniga ja nende ideed olid üheselt mõistetavad, siis nüüd on sidemed muutunud

varjatumaks. Ideoloogia on sageli ebaselge ja inimesed ei ole tingimata kindla terroriorganisatsiooni toetajad või ideoloogia järgijad. Radikaliseeruvad noored, kes erinevate terroriorganisatsioonide ideoloogiatest ja narratiividest võtavad juhendumiseks ainult mõne neile meeldiva osa. Enim tarbitakse internetis just vägivaldset sisu.

Šiitlik äärmuslus

Eelmises aastaraamatus kirjeldasime arenguid Eesti šiiamoslemite kogukonnas, nende püüdlust luua oma usukogudus ning toetust Hezbollah'le.

Eestis elavad šiiidid järgivad oma usutunnistusest tulenevalt usuautoriteete, kelle hulka kuulus ka Iraani ajatolla Ali Khamenei. Šiiitide kogukonna aktiivsete liikmete hulgas on mõned isikud Iraani usujuhist mõjutatud infovälja tarbijad, kes suhtuvad arengutesse Lähis-Idas Iraani narratiivide kohaselt.

Ise ja ka oma toetatud terroriorganisatsiooni Hezbollah' kaudu korraldas Iraan 2025. aastal üle maailma terrorirünnakuid juutide vastu. Meie hinnangul on Iraani ja Hezbollah' ideoloogia levitajad ja toetajad ohtlikud ning ohustavad Eesti avalikku korda ja julgeolekut. Seetõttu tunnustati kehtetuks nende elamisloa ning Politsei- ja Piirivalveamet koos Kaitsepolitseiametiga saatis Eestist välja kaks õpirändel olnud inimest, keda oli põhjust pidada terroristliku Hezbollah' ja Iraani islamistliku režiimi toetajateks.

Schengeni vabaliikumistsoonis tegutsevad terroristivõrgustikud võivad Eestis tegeleda näiteks raha kogumisega või inimeste varjatud liigutamisega.

Kurdistani Töölispartei

1978. aastal asutatud ning Türgi, Iraagi, Iraani ja Süüria aladel tegutsev Kurdistani Töölispartei on lääneriikides tunnustatud terroristlikuks organisatsiooniks. 2023. aasta detsembris alustati kriminaalmenetlust kurdi rahvusest Türgi kodaniku suhtes seoses sellega, et ta jagas sotsiaalmeedias üleskutset parteiga liitumiseks. 2026. aasta jaanuaris tunnistas kohus ta kokkuleppemenetluses süüdi ja talle määrati tingimisi 2 aasta ja 6 kuu pikkune karistus.

Tuleviku integratsiooni väljakutsed

Kümne aastaga on Eestis elamisloa alusel elavate moslemikogukonna liikmete arv suurenenud üle viie korra.

Moslemikogukonna kasvuga käib kaasas ka islami lasteaedade ja -koolide asutamise surve. Teiste riikide kogemustest teame, et äärmuslikel juhtudel on riik pidanud sekkuma ja taolisi haridusasutusi sulgema, sest need on seotud äärmusorganisatsioonidega või nende poolt rahastatud ning seal levitatakse äärmusideoloogiat ja tegeletakse noorte radikaliseerimisega.

Moslemikogukonnas on ligi 800 last, kes peaksid käima Eesti koolides. Ligi 20 protsenti neist on koduõppel või käivad koolis päritoluriigis. Kooliharidus aitab noortel integreeruda ja valmistada ette edasiseks eluks Eesti ühiskonnas ja kultuuriruumis.

Moslemite ususümbolid ja usutegevused on jõudmas üha enam avalikku ruumi ning võivad hakata tekitama ühiskonnas pingeid. Islami ususümbolid ja kombestik on Eesti kultuuriruumis võõrad ning võivad olla vastuolus Eesti seadustega.

Terroristlik propaganda

Terroristlik propaganda on maailmas olnud aastaid probleem, kuna mõjub radikaliseerumise katalüsaatorina ja soodustab terrorismikuritegude toimepanemist. Euroopast eelmisel kümnendil Süüriasse ja Iraaki reisinud ning seal ISISega liitunud isikud (nn välisvõitlejad) värvati just terroristliku propaganda abil.

Viimastel aastatel Euroopas toimunud terrorirünnakute korraldajad ja toimepanijad on sündinud Euroopas. Nad on radikaliseerunud iseseisvalt, koduriigist lahkumata, tihti terroristliku propaganda mõjul. Neil puudub konkreetse terroristliku organisatsiooniga lojaalsusside. Terroristlike organisatsioonide üks peamisi tegevussuundi on propaganda levitamise kaudu leida endale uusi järgijaid, toetajaid ja terroriakrite toimepanijaid. Eriti haavatavad ja vastuvõtlikud terroristlikule propagandale on noored.

Sotsiaalmeediat ja tumeveebi kasutatakse radikaliseerimiseks, värbamiseks, vägivaldale õhutamiseks ja terrorirünnakute läbiviimise hõlbustamiseks.

Lisaks aitavad terroristliku sisu levitamisele kaasa algoritmid. Korra terroristliku sisuni jõudnule hakkab algoritm üha sihipärasemalt seda ka edaspidi pakkuma.

ISISe ideoloogia toetajad osalevad aktiivselt erinevates gruppides, mis koondavad islamiusulisi noori. Gruppides selekteeritakse identiteedikriisis noored,

keda juhatatakse edasi radikaalsema sisuga kinnistesse gruppidesse. Põhilisteks platvormideks on Telegram, TikTok, Session, Discord, Facebook ja X.

ISISe värbajad on aktiivsed ka mitmesugustel mänguplatvormidel, kus noortele pakutakse võimalust mängudes kogetut pärisellu üle kanda. Näiteks saab mängida terroristi rollis realselt toime pandud kuritegusid koos sümbolikaga.

Radikaliseerumine toimub tihti märkamatu, kuna noorte suhtlust virtuaalruumis on keerulisem tuvastada. Radikaliseerumist soodustavad vaimsed probleemid ja sotsiaalne eraldatus. Lisaks on terroristlikes rühmitustes veebivärbajad, kes on spetsialiseerunud noortele. Terroristliku sisuga propaganda sisaldab meeme, lühivideoid ja fookuses on mänguplatvormid. Rõhk on noori kõnetaval visuaalsel sisul.

Tihti on džihadistliku propaganda jagamise keskkondade administraatorid ka ise alaealised ning aktiivsed mitmes grupis samaaegselt. Radikaliseerumine käib salafistlikel põhimõtetel, mida täiendavad teised läänestased narratiivid. Erinevad äärmusideed sulanduvad ja segunevad hübriidideoloogiaks.

Alates COVID-19 pandeemia algusest on kasvanud ka mõjukate jutlustajate arv. Konkreetse koguduse teenimise asemel otsitakse infot veebikeskkonnast, kus jutlustajad ei pruugi ususõnumit olemuslikult õigesti edasi anda ning kelle vaated on tõenäolisemalt radikaalsemad.

ISIS on sobitanud oma propagandasõnumid noorteni jõudma ning lääneriikide noorte tähelepanu hõivamiseks kasutatakse näiteks Jaapani päritolu koomiksistilise teoseid ja videomängude temaatikat. Noortele mõeldud sõnumid on digipõlvkonna keeles.

Jevgeni Andrejenok: vägivaldsest sotsiaalmeediasisust islamistliku ideoloogia võitluseni

Jevgeni Andrejenok sattus õiguskaitseasutuste huvi alla 2021. aastal alaealisena lapsporno omamise tõttu. Juba toona leiti tema arvutist ka terroriorganisatsiooni ISIS propagandamaterjali. Samaaegselt oli ta huvitatud fašismist. Tema enda selgituste järgi oli tal lihtsalt huvi vägivaldse veebisisu vastu.

Andrejenok peeti mullu mais kinni Tallinna lennujaamas, et tõkestada tema terroristlikul eesmärgil reisimine. Prokuratuuri süüdistuse kohaselt soovis ta reisida läbi Türgi Liibanoni ja sealt edasi Süüriasse, et ühineda terroriorganisatsiooniga ISIS, saada terrorikuriteo toimepanemiseks väljaõpe ja panna toime terrorikuritegusid. Lennujaamas olid tal kaasas nii militaarvarustus ja -riided kui ka meditsiinilise esmaabi vahendid.

2025. aasta juulis ründas Andrejenok eluohtlikult Tallinna Vanglas valvurit, et panna toime terroristlikust ideoloogiast kantud rünnak Eesti riigi vastu. Selle tõttu on Andrejenokile esitatud süüdistus erinevates terrorikuritegudes, sealhulgas terroristlikul eesmärgil reisimise katses ja terrorikuriteo toimepanemises. Kohtumenetlus Jevgeni Andrejenoki üle on veel käimas.

Kremli mõjutatud paremäärmuslus

2025. aasta aprillis saatis Politsei- ja Piirivalveamet Kaitsepolitsei ameti ettepanekul Eestist välja Konstantin Gorlovi, kelle tegevus kujutas ohtu Eesti Vabariigi ja teiste Schengeni territooriumi liikmesriikide julgeolekule.

Kaitsepolitsei ameti hinnangul ei olnud kahtlust, et Venemaa agressiooni korral asunuks Gorlov tegutseda Venemaa sõjalistes huvides.

Gorlov toetas Venemaa sõjalisi ja propagandistlikke eesmärgi ning tal olid kontaktid Venemaa eriteenistuste ja sõjaväe huvides tegutsevate inimestega. Ta püüdis Eestis luua üksust, mida oleks võimalik kasutada Venemaa sõjalistes huvides. Vene Imperiaalse Leegioniga seotud võitlusklubi Ratibor eeskujul lõi ta võitlusklubi Ratibor Eesti. Selle treeningutel harjutati külmrelvadega võitlust ja meditsiini.

Gorlov on seotud Venemaa Permi võitlusklubi Ratibor juhi Andrei Võtsiginiga. Viimase juhitud võitlusklubi liikmed osalevad Venemaa agressioonis, muu hulgas on neil Ukrainas eraldi luuregrupp. Lisaks külmrelvavõitlusele ja sõjalise meditsiini koolitusele värbavad nad osalejaid Venemaa sõjalisse agressiooni Ukraina vastu.

Vene Imperiaalne Leegion on Vene Imperiaalse Liikumise militaarharu. Liikumise võitlejad tegutsesid Ukrainas aastatel 2014–2017 ja hiljem taas Bahmutis, kus Venemaa pani toime sõjakuritegusid. Nad on tegutsenud ka Süürias, Liibüas ja Kesk-Aafrikas.

Liikumisel ja leegionil on treeningkeskus Partizan, kus aktiviste õpetavad endised spetsnazi ja FSB ohvitserid. Kõik kolm ühingu kasutavad meediavõrgustikku sõnumite levitamiseks, rahastuse hankimiseks ja aktivismi näitamiseks, sealhulgas sõjaväljal.

Vene Imperiaalne Liikumine on lisatud USA ja Kanada sanktsioonialuste terroristlike organisatsioonide nimekirja (Specially Designated Global Terrorist). Vene Imperiaalne Liikumine ning Vene Imperiaalne Leegion ja selle liidrid on lisatud Euroopa Liidu sanktsioonide nimekirja.

RAHVUSVAHELISE TERRORISMI ENNETAMINE JA TÕKESTAMINE

Ohuks on muutumas üksiküritajad, kes ei ole end kindla terroristliku organisatsiooniga sidunud.

Sisserändajate puudulik integratsioon suurendab radikaliseerumise tõenäosust.

Sündmused Eestist kaugel, Lähis-Idas ja Aafrikas Saheli piirkonnas võivad mõjutada olukorda Eestis. Nendes piirkondades tegutsevad terroriorganisatsioonid võivad saata oma võitlejaid Euroopasse. Konfliktipiirkondades sõjalise väljaõppe saanud isikud kujutavad Euroopas ohtu.

Terroriorganisatsioonid võivad tellida rünnakuid Euroopas oma kohalike toetajate kaudu või kasutada kurjategijaid raha eest terroristlikel eesmärkidel rünnaku korraldamiseks (ingl *crime as a service* – kuritegu teenusena). Nn valelipuoperatsioonide abil püütakse luua pelgupaiku (ingl *safe haven*). Afganistan, Saheli piirkond, Somaalia jne tagavad terroriorganisatsioonidele uusi võitlejaid ja tekitavad uut välisvõitlejate rännet konfliktipiirkonda. Samuti võimaldavad need piirkonnad suurendada terroriorganisatsioonide sissetulekuid. Selleks kasutatakse peamiselt erinevate maksude kehtestamist hallatavatel territooriumidel ja korraldatakse inimrööve lunaraha eesmärgil.

Terrorismist innustuvad aina enam autonoomsed võrgustikud – inimesed, kes toetavad terrorismi oma veendumuste tõttu, kuid ilma otseste juhusteta terroriorganisatsioonidelt. Sageli on inimesed koonduvad sotsiaalvõrgustikesse, kus radikaliseerumine toimub vägivallamaterjalide levitamise, propageerimise ja tarbimise mõjul. Sarnaselt toimub ka värbamine virtuaalvõrgustikes.

Ränne ja terrorismioht

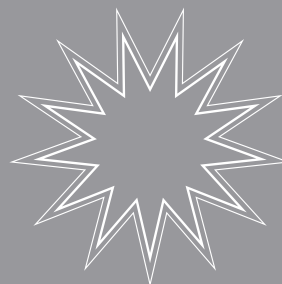
Eesti on rände sihtriik. Siia õppima või tööle tulnud isikutest üle poole jääb Eestisse elama pikaajaliselt. Rände soodustamise või piiramise otsused mõjutavad otseselt ka moslemikogukonna kasvu tempot.

Eestisse otsitav lihttööjõud ei ole üldiselt Euroopa päritolu. Suur osa lühiajalistest töötajatest on pärit riskiriikidest.

Terroristid võivad kasutada Euroopasse jõudmiseks nii seaduslikke kui ka ebaseaduslikke rändekanaleid. Seetõttu on oluline jälgida rändevoojusid ja tuvastada ohtlikud isikud enne nende Eestisse jõudmist.

Lühiajalise rände ohtlik mõju on üldjuhul maandatav ja sõltub paljuski ametkondade menetlus- ja kontrollivõimekusest ning päritoluriikide koostöösoovist ja -võimalustest. Nõrkade ja Eestiga nõrkades diplomaatilistes suhetes olevate riikidega on korrakaitse ja julgeolekukoostöö enamasti keeruline.

Pikaajaliste rände mõjudega on keerulisem edukalt hakkama saada. Eelkõige on siin oluline sisserändajate soov ja riigi poolt pandud kohustus kohaneda ja integreeruda.

Sisserändajate integratsioon on väga ressursimahu- kas ja suur väljakutse. Puuduliku integratsiooni tõttu suureneb pettumusest tuleneva radikaliseerumise tõenäosus, mis muudab sisserändajad äärmuslaste või kuritegevuse värbamise sihtmärgiks.

Sarnaselt 2024. aastaga, kui tuvastasime ühe külalis- imaami puhul ohu julgeolekule, viibis ka 2025. aasta alguses Eestis lühiajaliselt välisimaam, kes kujutas võimalikku julgeolekuohtu, sest tegeles antisemiitlike sõnumite levitamise.

Kurjategijad kasutavad Eestit ka transiitriigina. Varasematel aastatel on mitmed terrorismiseostega isikud reisinud läbi Eesti eesmärgiga liikuda edasi Venemaale või vastupidi, Venemaalt Euroopasse. Lisaks transiidile oleme täheldanud, et ka eri asutuste poolt Eestisse ametlikult külla kutsutud delegatsioonide seas on olnud inimesi, kes on avalikult õigustanud terroriakte. Näiteks viibis 2025. aastal Eestis delegatsioon, mille vähemalt üks liige on varem avalikult ja taasesitatavas vormis ülistanud terroriorganisatsiooni Hamas ning selle toimepandud terroriakte.

Eestis on oluline jälgida:

Töö- ja haridusrände suurenemine. Eestisse otsitav lihttööjõud ei ole üldiselt Euroopa päritolu. Suur osa lühiajalistest töötajatest on pärit riskiriikidest.

Suurem rändevool riikidest, kus tegutsevad terroriorganisatsioonid või on levinud islami konservatiivne vorm, võib suurendada Eestis vähese kohane- misvalmidusega isikute arvu.

Konfliktide ägenemine Lähis-Idas. Näiteks Iraani ja Iisraeli konflikt on viinud juutide ja Iisraeli objektide vastaste rünnakuteni Euroopas.

Iseseisev radikaliseerumine veebis. Sotsiaalmeedia platvormidel tegutse- vad radikaalide suhtlusgrupid, mõjutamine käib ka veebimängude platvor- midel. Äärmuslased otsivad kuulumissooviga, vähese enesekindlusega ja vaimsete probleemidega noori, keda radikaliseerumise korral saaks kasu- tada ründajatena Euroopas.

TULIRELVADE JA LÕHKEAINE EBASEADUSLIK KÄITLEMINE

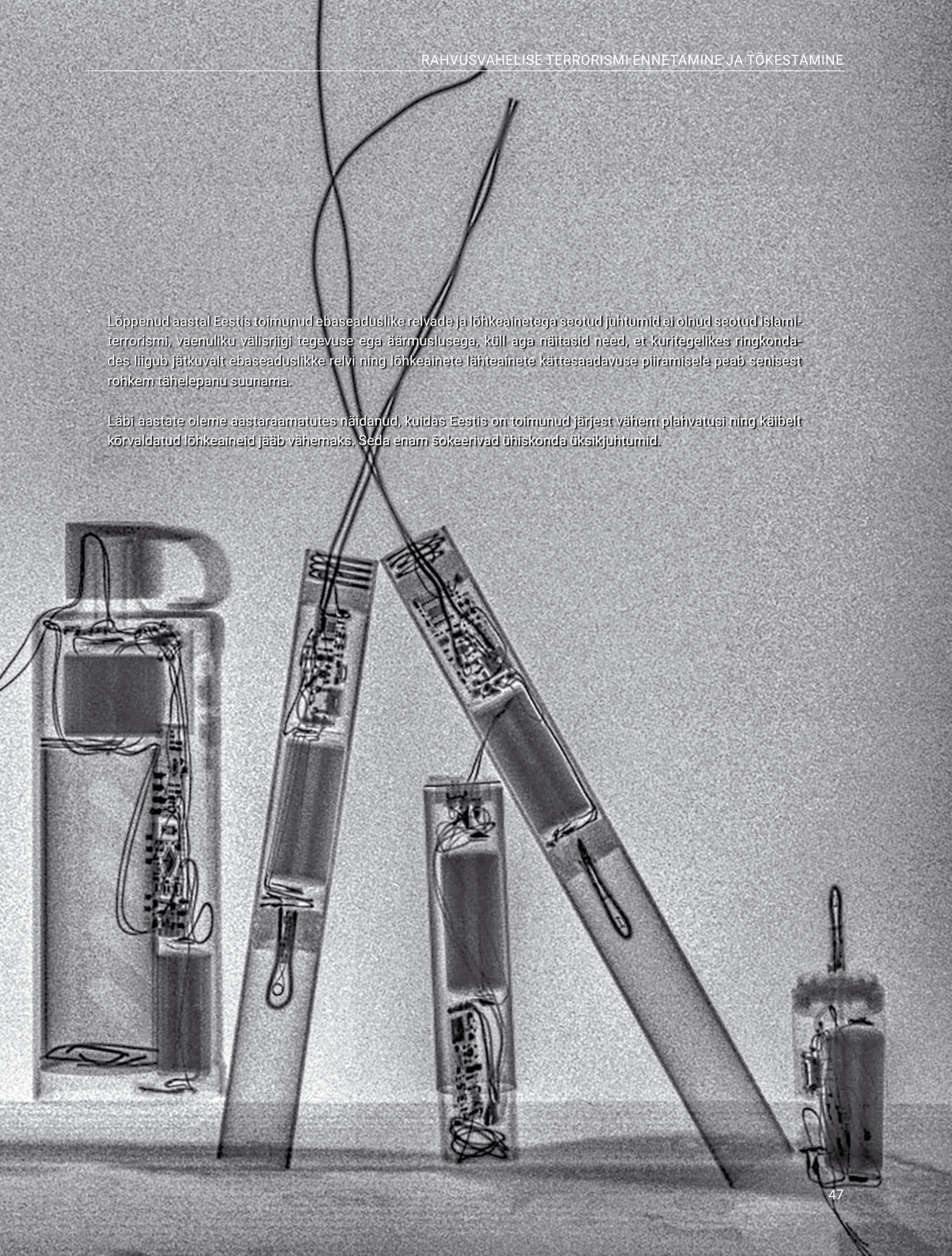
Ebaseaduslikest tulirelvadest ja lõhkeainest lähtuv oht Eesti julgeolekule ei ole suurenenud. Oht suureneb, kui Venemaa täiemahuline sõda Ukrainas lõpeb või konflikt külmutatakse ning sõjas kasutusel olevad relvad kurtelike ringkondade kaudu liikvele lähevad.

Eestist saaks sel juhul suure tõenäosusega relvakaubanduse transiitriik. Hetkel puuduvad märgid, et konfliktikoldest pärit relvad oleks Euroopasse jõudnud.

Lõppenud aastal Eestis toimunud ebaseaduslike relvade ja lõhkeainetega seotud juhtumid ei olnud seotud islami-terrorismi, vaenuliku välisriigi tegevuse ega äärmuslusega, küll aga näitasid need, et kuritegelikes ringkondades liigub jätkuvalt ebaseaduslikke relvi ning lõhkeainete lähteainete kättesaadavuse piiramisele peab senisest rohkem tähelepanu suunama.

Läbi aastate oleme aastaraamatutes näidanud, kuidas Eestis on toimunud järjest vähem plahvatusi ning käibelt kõrvaldatud lõhkeaineid jääb vähemaks. Seda enam šokeerivad ühiskonda üksikjuhtumid.

Plahvatus Ülemiste kaubanduskeskuses

Jõulupühade-eelsel nädalavahetusel toimus Tallinnas Ülemiste kaubanduskeskuses plahvatus. Puhastusteenindaja tühjendas parajasti toidupoe kõrval asuvat prügikasti, kui selles plahvatas isevalmistatud lõhke-seadeldis. Kannatanu vajas haiglaravi, tema jalgadest eemaldati seibid, mis olid pandud lõhkeseadeldisse killukahjustuste tekitamiseks ja mis plahvatades ruumi laiali paiskusid. Lisaks lahtistele haavadele põhjustas üks seibidest ka kannatanu põlvekederluu murru. Õnneks ei osutunud kannatanu vigastused eluohtlikuks ning teised läheduses viibinud isikud füüsiliselt viga ei saanud.

Kaubanduskeskuses olnud inimesed evakueeriti ning algas sündmuskoha uurimine. Koostöös partnerasutuste ja Ülemiste keskusega tuvastati kiiresti võimalik kahtlusalune Artur Boiko, kes on varem korduvalt kriminaalkorras karistatud. Boiko oli varem töötanud Ülemiste kaubanduskeskuse puhastusteenindajana, kuid probleemide tõttu ametist vabastatud.

Boiko elukohas toimunud menetlustoiminguid hindavad Kaitsepolitseiameti uurijad ohutuse tagamise mõttes oma ajaloo keerukaimateks. Neli päeva kestnud läbiotsimised olid potentsiaalse plahvatusohu

tõttu ressursimahukad ja aeganõudvad, kuna kahtlustatava elukohast leiti ligi 8 kg isevalmistatud lõhkeainet triatsetoontriperoksiidi (TATP) ning kümneid isetehtud, lõhkeseadeldistega sarnanevaid väiksemaid ja suuremaid seadeldisi. Kohapeal visuaalselt hinnates ei olnud kohe selge, kas need sisaldavad lõhkeainet või mitte. Osa leitud seadeldiste puhul selgus alles põhjalikus pommikontrollis polügoonil, et need ei sisaldanud lõhkeainet. Leitud seadeldiste täpsem olemus selgub edasiste ekspertiisidega. Suurel osal seadeldistest oli valmis ehitatud plahvatust esile kutsumehhanism ja ruum, kuhu oli võimalik lõhkeaine paigutada, kuid lõhkeaine ise oli seadeldisse lisamata.

Kahtlustatav on ülekuulamiste ajal andnud uurijatele selgitusi Ülemiste kaubanduskeskuses toimunud plahvatuse ja selle toimepanemise motiivide ning tema kodust leitud isevalmistatud lõhkeaine ja seadeldiste kohta. Edasisel eeluurimisel kontrollitakse, millised kahtlustatava ütlustest muude tõenditega kinnitust leiavad ja millised mitte. Kuna eeluurimine alles kestab, ei ole selle juhtumi kohta võimalik rohkem asjaolusid veel avalikkusega jagada.

Ülemiste kaubanduskeskuses 20. detsembril 2025 toimunud plahvatusele järgnenud menetlustoimingutel osales kokku üle saja inimese – lisaks kaitsepolitseiametnikele veel ligi 90 politseiametnikku, kümme päästjat, kuus demineerijat ja koer.

Allikas: Kaitsepolitsei amet

Lennunduse häirimine võib kaasa tuua kriminaalmenetluse

Droonidega häiritakse Euroopa suurte lennujaamade tööd, sest ohutuse tagamiseks lennud peatatakse. Kui lendude peatamine tekitab majanduslikku kahju ja ebamugavust reisijatele, siis lennuki kokkupõrge drooniga või piloodi pimestamine laseriga võib olla katastroofiliste tagajärgedega ja maksta kümnete inimeste elu. Näeme ka Eestis, et ebatervest huvist, teadmatusest või lihtsalt igavusest kiputakse lennukeid ja helikoptereid häirima.

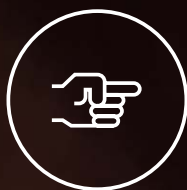
Peamiselt on selliseid juhtumeid kahte sorti. Enim levinud on drooni lennutamine lennujaamade alas või läheduses ning õhukütõusu- ja maandumiskoridorides. Droonide lennutamise reegleid eiravale kaugpiloodile võib see kaasa tuua palju ebamugavust, droonist ilmajäämise ja ka menetlustoimingud.

Õhusõidukite sihtimine laseritega võib lennuohutusorganisatsioonide hinnangul kahjustada piloodi

nägemist ja põhjustada ajutist pimedust, mille tagajärjeks võib olla ka lennuõnnetus. Eriti ohtlik on selline tegevus õhusõiduki maandumisel ja õhukütõusul. Selliste juhtumite kohta laekub Kaitsepolitseiametile teateid iga kuu.

Mitmel juhul on tabatud laserikasutaja olnud alaealine, kes igavusest ja teadmatusest sekeldustesse satub.

Karistusseadustiku kohaselt võib lennunduse häirimine ehk lennuintsidendi toimumise ohu põhjustamine kvalifitseeruda lennuohutusvastaseks ründeks isegi siis, kui sellega ei kaasne õnnetust. Sellise teo eest näeb seadus ette rahalise karistuse või kuni kümneaastase vangistuse. Enamasti tuleb kaasneda võib kriminaalmenetlus droonilennutajale või laserihuvilisele suure üllatusena. Seega tuletame meelde, et õhusõidukite häirimine võib olla väga halbade tagajärgedega ja karistatav, mistõttu soovime droone ja lasereid kasutada vaid ettenähtud viisil ning hoida need õhusõidukitest eemal.

2026. aastal mõistis Harju Maakohus süüdi inimese, kes sihtis tahtlikult ja korduvalt tulirelva lasersihikuga kopterit. Kohus mõistis karistuseks kolm aastat ja kaks kuud vangistust lennuohutusvastase ründe ja lennuintsidendi ohu tekitamise ning tulirelva lasersihiku ebaseadusliku kasutamise eest.

Karistust ei pöörata täitmisele, kui süüdimõistetud kolme aasta ja kolme kuu jooksul ei pane toime uut tahtlikku kuritegu.

Droonid

Agressioonisõjaga Ukraina vastu algas droonide ajastu. Nii kaua kui Eesti naaberriik sõjategevust jätkab, võime eeldada, et mullu Eesti pinnale langenud droonid ei jää viimaseks.

24. augustil 2025 kell 4.45 sisenes Läti õhuruumist Eesti õhuruumi droon FP1 ja liikus sirgjooneliselt, kuni kukkus Tartumaal Aakre külas põllule. Ekspertiisis leiti ründedroonides kasutatava lõhkeaine jääke. Seda laadi droon on pikal distantsil võimeline kandma 60–120 kg lõhkeainet. Kui suurt kogust lõhkeainet konkreetne droon kandis, ei ole võimalik välja arvutada, kuna allakukkumisel toimus lõhkeaine täielik detonatsioon.

Drooni Eestisse sattumise aeg langes kokku ukrainlaste poolt Ust-Luga sadamas Novateki terminalile korraldatud droonirünnakuga. Ust-Luga asub Leningradi oblastis Eesti piirist umbes 50 kilomeetri kaugusel.

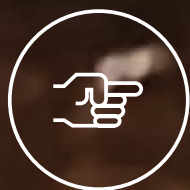
Venemaaga õiguslane koostöö puudub, mistõttu ei ole võimalik leida vastust küsimusele, milline oli drooni

lennutrajektoor enne Lätti sisenemist ning kust droon teekonda alustas. Uurimises ei ilmnenud ühtegi viidet, et droon oleks Eesti territooriumile juhitud sihilikult või et Eesti oleks olnud sihtmärk.

Kaitsepolitsei amet ja prokuratuur lõpetasid kriminaalmenetluse, kuna kõik hetkel võimalikud menetlustoimingud vastutava isiku tuvastamiseks on tehtud. Uute asjaolude ilmnemisel kriminaalmenetlus uuendatakse.

27. septembril 2025 leiti varahommikul Pärnumaalt Häädemeeste vallast rannaalalt Venemaa Föderatsiooni päritolu Gerbera drooni ninaosa. Murdumisjälgedega vahtplastitükk asus veepiirist viie meetri kaugusel kõrkjate vahel. Droonitükk ei kujutanud ohtu elule ja tervisele ning triivis Pärnu rannaniidule merelt.

24. märtsi 2026 öösel, mil Ukraina ründas Eesti piirist 35 kilomeetri kaugusel asuvat Ust-Luga sadamat, sisenes üle Narva jõe Eesti õhuruumi eksinud Ukraina droon, mis tabas Auvere elektrijaama korstent. Juhtumis keegi viga ei saanud.

Kui leiad kahtlase drooni:

- Ära mine droonile lähedale.
- Teavita kohe häirekeskust numbril 112.
- Liigu ohutusse kaugusesse.
- Hoiata läheduses viibivaid inimesi ja ära lase kedagi leitud eseme lähedusse.
- Ära jaga selle asukohta sotsiaalmeedias.

Allikas: Päästeamet

MAJANDUSJULGEOLEK

Topeltkodakondsusega inimeste lojaalsuse dilemma on nii korrupsiooni- kui ka julgeolekuoht.

Sanktsioonid piiravad Venemaa agressiooni. Ettevõtted, kes pakuvad sanktsioonialuse kauba liikumiseks tugiteenust, aitavad kaasa Venemaa agressiooni jätkumisele.

Krüptovarateenused, millele ei kehti traditsioonilise panganduse reeglid, toovad omakorda kaasa julgeolekuohu.

Majandusjulgeoleku tagamisel on Kaitsepolitsei ameti eesmärk ennetada majanduslikku survet, mis võib kahjustada Eesti Vabariigi julgeolekut ning võimaldab majanduse kaudu ohustada Eesti suveräänsust.

Majandustegevuses seostuvad suurima julgeolekuriskiga eeskätt kriitilise taristu valdkonnad: energiasektor, IT-sektor, transpordisektor ja kaitsetööstus.

Elutähtsa teenuse osutajate, kriitilise taristu toimimise ja sellega seotud inimeste kohta kogub vastane internetis vabalt leitavat infot ja teeb ka kohapealseid vaatlusi. Soovitame neis valdkondades töötavatel inimestel vältida kergekäeliselt tundliku teabe või oma kolleegide ja nende tööülesannete kohta info väljaandmist.

Kaitsepolitsei ameti tähelepanu on ka välisinvesteerin-gutel, rahvusvahelistel sanktsioonidel ja elutähtsate teenuste pakkumisel. Nii Venemaa kui ka Hiina otsivad Eesti haavatavusi, et neid meie vastu ära kasutada.

Sanktsioonid on mõjusad

Sanktsioonide eesmärk on nõrgestada Venemaa Föderatsiooni sõjamasina tegevust ja edenemist Ukrainas ning seepärast sihitakse sanktsioonidega laia spektrit, mis ulatub keelatud kaupadest teenuste ja finantsideni. Rahvusvahelised sanktsioonid on oma mõjusust tõestanud, kuid oluline on jätkata nende edasist jõustamist.

Strateegilisele kaubale kehtestatud karmide sanktsioonide tõttu punub Venemaa keerulisi aja- ja rahakulukaid võrgustikke, et vajaminevaid seadmeid ja tehnoloogiaid kätte saada. Selleks et ajada segadusse kauba tootjaid, kes peavad veendumata müüdavate toodete seaduspärasest lõppkasutuses, ja uurimis- ja arendusfirmasid ning ebaloomilisi makseskeeme ja veoteid.

Eesti puhul on probleemiks soodsa geograafilise asukoha, varasemate Venemaa-suunaliste ärisuhete ja avatud majanduskeskkonna kuritarvitamine, mis läbi toetatakse transiiti selleks vajaliku ökosüsteemi osana, näiteks tellitakse kaupu Eestis registreeritud, aga mittetoimivate ettevõtete nimel. Eesti head mainet kasutatakse ära siia kaupu tellides ning seejärel ebaseaduslikke kanaleid või kolmandaid riike kasutades neid Venemaale tarnides.

Kaupadega seotud sanktsioonide rikkumiseks ei pea kaup liikuma Venemaale Euroopa Liidust otse, vaid keelatud on ka sanktsioonialuse kauba toimetamine Venemaale kolmandatest riikidest.

Ligi kolmandik Venemaad transiidina läbivaid kaupu oma deklareeritud sihtkohta ei jõua. Eesti on seda sanktsioonirežiimi lünka silmas pidades teinud Euroopa Liidu institutsioonidele ettepaneku kehtestada üldine transiidikeeld Venemaale endale keelatud, kuid Venemaa kaudu transiidina liikuvatele kaupadele ja toodetele.

Eestil on võimalik keelata maismaatransiit läbi Venemaa, rakendades riiklikku sanktsiooni, mis Euroopa Liidu konsensust ei vaja. Samas, kui Eesti sulgeks oma piiri üksi, suunduksid kaubad Venemaale läbi

mõne teise riigi. Juba on astunud samme, et Venemaa piiririigid (Soome, Baltimaad, Poola) saaksid tulevikus rakendada koordineeritult ühiseid riiklikke sanktsioone ning keelata vajadusel maismaatransiit läbi Venemaa. See raskendaks Kremlil juurdepääsu sanktsioonialustele kaupadele. Sanktsioonid on endiselt mõjusaim mittesõjaline viis Venemaa agressiooni pidurdamiseks. Lähitulevikus Venemaa suhtes kehtestatud rahvusvahelised sanktsioonid ei kao ega leevene.

Alates aprillist 2025 läks sularaha- ja kaubasanktsioonide rikkumiste menetlus üle Maksu- ja Tolliametile. Kaitsepolitsei ameti uurimisalluvusse jäid edasi teenus- ja finantssanktsioonide rikkumised, keelatud strateegilise kauba vedu ning sõjarelvade ja sõjalise otstarbega laskemoona piiriülene vedu.

Tähelepanelik tuleb olla Kesk-Aasia suunal tegutsevatel Eesti logistikafirmadel. Kesk-Aasia pankade arveldusarvetele eurodes või dollarites tehtud valuutaülekanded võivad neist pankadest edasi liikuda sanktsioneeritud osapooltele Venemaal või piirkonda registreeritud firmadele, millega on seotud sanktsioonialused füüsilised või juriidilised isikud. Neil juhtudel võib tegemist olla finantssanktsiooni rikkumisega.

Strateegiline kaup Venemaa sõjatööstusele

Venemaa huvi lääneriikides toodetud kauba hankimise vastu on täiemahulise sõja algusest kasvanud ja Venemaa sõjatööstus on endiselt sõltuv Lääne toodangust. Ukrainas lahinguväljadelt leitud relvad ja nende osad tõestavad, et nii sõjalist, kahesuguse kasutusega kui ka sõjatööstuses kasutatavat tsiviilkaupa liigub endiselt Euroopast ja Ameerikast Venemaale. Venemaa eesmärkidele aitavad kaasa ka strateegilised partnerid kolmandates riikides – suurim neist on Hiina, kes varustab Venemaa sõjatööstust nii enda toodetud kui ka lääneriikidest ostetud kaubaga.

Eestis tegutsevad mitmed ettevõtted, mis hangivad lääneriikidest kaupa vastavalt Venemaa sõjatööstuse tellimustele. Selliste äriühingute juhatuses on sageli Venemaa Föderatsiooni kodanikud või e-residendid, kellel pole reaalselt kokkupuudet Eestiga. On näiteid ka sellest, et ettevõtte töötajad võivad asuda füüsiliselt Venemaal ning sealt tellimusi vormistada, kasutades Eestis asuvat ärikeha vaid Lääne firmade eksitamiseks.

Eesti firmade äritegevus Venemaal

Sõja tõttu on paljud Eesti ettevõtted lõpetanud äritegevuse Venemaaga või püüavad sealt lahkuda, sest kehtiv režiim seab neile piiranguid. Mitmed ettevõtjad on kaotanud igasuguse kontrolli oma tütar- ja sidusfirmade varade ja tegevuse üle. Samas on ka Eesti ettevõtteid, kes senini pole ärisidemetest loobunud ning hoiavad Venemaal elus oma varasemaid ärikeha-

sid. Sellised Venemaal registreeritud tütar- ja sidusettevõtted tegutsevad peamiselt hulgimüügi, transpordi ja logistika valdkonnas ning peavad olema eriti hoolsad pidevalt täienevate sanktsioonide järgimisel.

Venemaa kaitseministeeriumi tellimus

Oleme tuvastanud Eesti kodanikke või Eestis elamisloa alusel viibivaid isikuid ja siinseid firmasid, kes teadlikult Venemaa heaks kaupa hangivad.

Lõppenud aastal mõistis kohus rahvusvahelise sanktsiooni rikkumises, strateegilise kauba ebaseaduslikus veos, dokumendi võltsimises ja võltsitud dokumendi kasutamises süüdi Daniil Haitini. Haitinile kuuluva ettevõtte Marine Technics Baltia OÜ mõistis kohus süüdi rahvusvahelise sanktsiooni rikkumises ja strateegilise kauba ebaseaduslikus veos. Haitinile määrati karistuseks 4 aasta ja 11 kuu pikkune tingimisi vangistus, tema ettevõtte peab maksma rahalise karistusena riigi tuludesse 160 000 eurot.

Marine Technics Baltia oli ka varem müünud seadmeid, mida vahendati edasi Venemaa kaitseministeeriumi tellimusi täitvale ettevõttele Rõbinskaja Verf. See laevaehitustehas toodab sõjaliseks kasutuseks mõeldud kaatreid BK-16 ja BK-10, mis on varustatud automaatrelvadega. Marine Technics Baltia müüs tehasele termokaameraid, veejugatõukesüsteeme ja laevamootoreid, mis kõik kvalifitseeruvad sõjaliseks kaubaks.

Seadmed eksporditi Venemaale Eestist, Itaaliast ja Saksamaalt ning need oleks vajanud eriluba, mida Haitinil ega temaga seotud ettevõttel ei olnud.

- 2015. aastal sõlmis Marine Technics Baltia OÜ lepingu Venemaa ettevõttega LLC MT-Group.
- 2022. aasta aprillis leppis Haitin Vene partneriga kokku gaasigeneraatorseadme müügi summas 87 000 eurot.
- 4. mail 2022 pidasid Maksu- ja Tolliameti ametnikud seadme Narva piiripunktis kinni, kahtlustades sanktsioonide rikkumist.
- Ungari ettevõtte Antey Power Kft. kaudu eksporditi neli gaasigeneraatorseadet 336 200 euro eest. 2022. aasta juunis tõkestati seadmete teekond Pärnumaal enne Ikla piiripunkti Uulu parklas. Seadmete lõppsihtkoht oli Venemaa ettevõtte OOO Zavod PSM.
- Need seadmed oleksid võinud kaasa aidata Venemaa sõjalise ja tehnoloogilise võimekuse kasvule.
- 2021. aastal esitas Haitin Soome ettevõttele Elektro-Arola OY tellimuse raadiosaatjate ostmiseks Eesti ettevõtte Dandelion Teeninduse OÜ nimel.
- 2022. aastal palus Uus-Meremaa raadiosaatjate tootja Haitinil esitada lõppkasutaja sertifikaat, mis kinnitaks, et seadmed ei jõua sanktsioonide alla kuuluvale kasutajale.
- Haitin esitas tootjale võltsitud dokumendi, millel oli Päästeameti töötaja allkiri ja nimi, ning proovis seeläbi varjata seadmete tegelikku lõppkasutajat Venemaal.

Sarnaselt Haitiniga tegutses ka Andrei Ševljakov Venemaa huvidest lähtudes juba enne täiemahulise sõja algust Ukrainas. Ševljakov tegeles süstemaatiliselt Lääne elektroonikakomponentide kokkuostuga Euroopast ja USAst ning toimetas need illegaalselt Venemaale. Paljud Ševljakovi tellitud elektroonikakomponendid kuuluvad kahesuguse kasutusega kaupade nimekirja ning nende väljavedu Venemaale vajas ka enne täiemahulise sõja algust strateegilise kauba komisjoni litsentsi. Ševljakovil see puudus.

Alates täiemahulise sõja algusest Ukrainas on kahesuguse kasutusega kauba vedu Venemaale keelatud.

Ševljakov saadeti 2025. aastal USA õigusabitaotluse alusel Eestist kohtumõistmiseks välja.

Täienevad sanktsioonipaketid ning pidevalt uuenevad strateegiliste kaupade nimekirjad teevad küll komponentide hankimise Venemaa sõjatööstuse jaoks keerukamaks, kuid mitte võimatuks. Venemaa kasutab jätkuvalt ära tootjafirmade vähest huvi oma klientide tausta vastu ning Euroopa Liidu välispiiri tolliprotseduuride nõrkusi. Koostöös Maksu- ja Tolliameti, strateegilise kauba komisjoni ning Rahapesu Andmehürooga anname endast parima, et Venemaa sõjatööstuse tellimused Eesti kaudu ei liiguks ning nende hanked Euroopast ei õnnestuks.

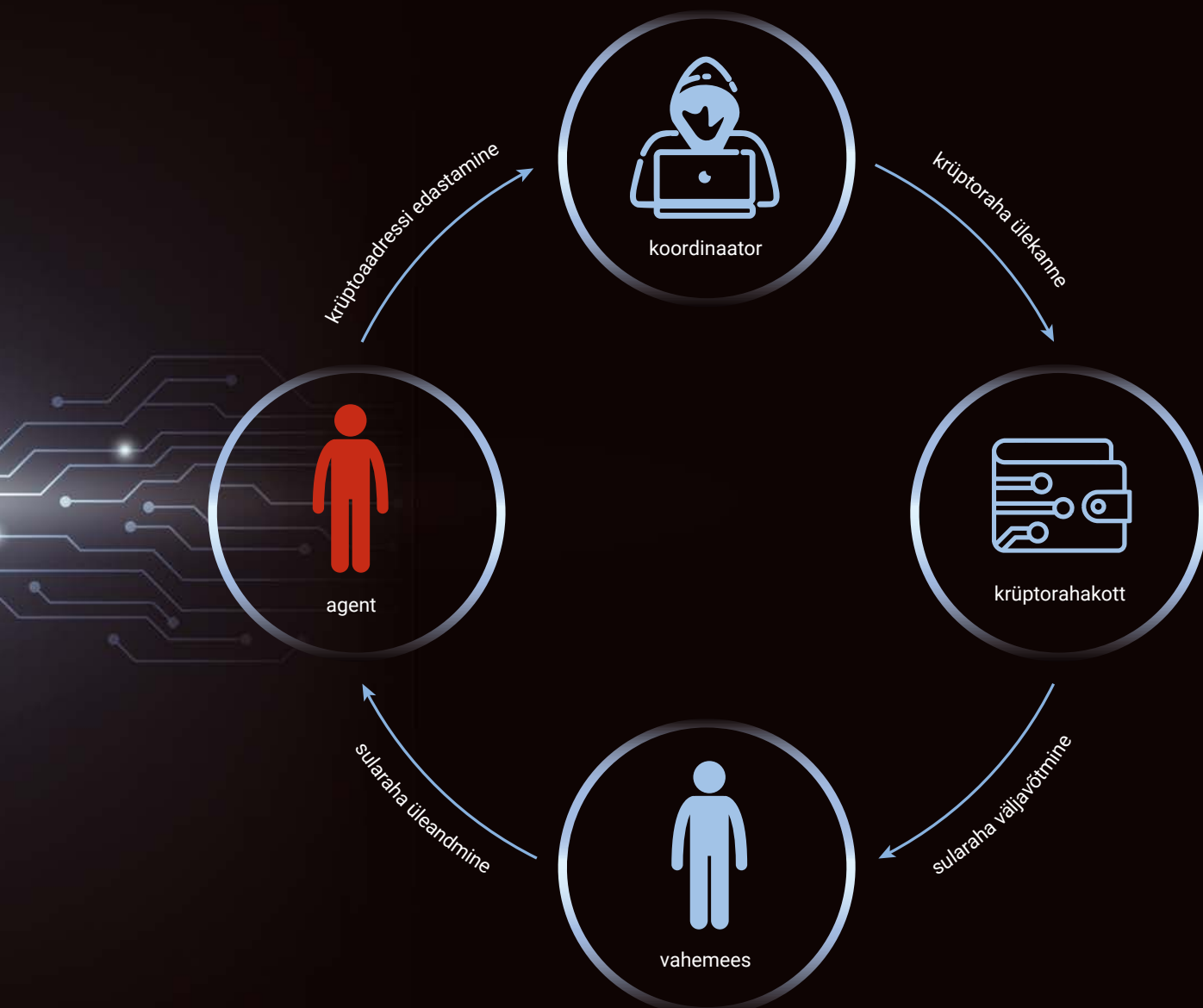
KRÜPTOVARAGA SEOTUD JULGEOLEKUOHUD

Krüptovarale ei kehti samad nõuded nagu traditsioonilises panganduses. Krüptotehingud võimaldavad osapooltele anonüümsust ning paraku ka võimalust mööda hiilida rahvusvahelistest sanktsioonidest. Virtuaalvääringsid ei seostu ainult terrorismi rahastamisega – virtuaalraha on kasutusel ka mõjutus- ja luuretegevuse rahastamisel, näiteks võidakse krüptoväeringus maksta agenditasu.

AGENDITASU KRÜPTOS

Venemaa eriteenistuse värvatud agent saab vahemehele kuuluva krüptorahakoti aadressi, millele agendi koordinaator teeb ülekande. Vahemees võtab ülekandena laekunud summa sularahas välja. Agendile antakse teada aeg ja koht, kus sularaha üle antakse.

KORRUPTSIOONIVASTANE VÕITLUS

Korruptsioon õõnestab nii ühiskonna usaldust riigi vastu kui ka laiemalt demokraatlikke väärtusi ja vähendab ausat konkurentsi ja seeläbi majanduse arengut. Riigi julgeolekut ohustav korruptsioonirisk seostub peamiselt kõrgetasemeliste ametnikega ning suurte investeeringutega riigikaitse-, energeetika- ja muudes sektorites.

Korruptsioonivaba riigivalitsemise ja huvigruppide võrdse kohtlemise eelduseks on, et ka loodud ja loodavad mõttekojad oleksid oma tegevustes läbipaistvad. Kui erakondade rahastamise üle tehakse järelevalvet ja poliitikakujundajatel on kohustus oma huvisid deklareerida, siis poliitilistele otsustele mõju taotlevate mõttekodade ja nende liikmete puhul selliseid regulatsioone ei ole.

Korruptsiooniriski maandaks mõttekodade ja nende teostatavate uuringute finantseerimise läbipaistvuse nõue. Niisamuti oleks oluline, et mõttekodade liikmete kohtumised kõrgetasemeliste ametnikega oleks poliitiliste otsustusprotsesside läbipaistvuse tagamiseks registreeritud lobiregistris. Läbipaistmatus loob soodsa pinnase kõrgetasemeliste ametnikega ebaõiglaste kokkulepete sõlmimiseks.

Mõttekodade tehtud uuringute tulemused ja avaldatud arvamused peavad olema ausad ja ilma väliste mõjutusteta, see tähendab, et need ei tohi sõltuda rahastajatest. Üksnes nii saab vältida, et Eestis teh-

tud poliitilised otsused ei oleks mõjutatud kitsaste huvigruppide või kolmandate riikide rahastusest.

Pöördukse efekt

Riigikaitse ja energiaspektori investeeringute puhul tekitab korruptsiooniohtu investeeringute suurus ja kiirustamise surve. Eesti kaitsetööstuse arendamine ja energiasõltumatuse suurendamine on ülimalt oluline, kuid rahalised otsused peavad olema tehtud erapooletuse ja võrdsuse põhimõttel. Võttes arvesse investeeringute suurust, on vaja järjepidevat auditeerimist ja uusi lahendusi kontrolli suurendamiseks, näiteks nn vastasmeeskondade rakendamiseks, kes otsivad hankeprotsesside kitsaskohti valdkondades, mis on salastatud riigikaitse huvides.

Eesti riigi väiksuse tõttu võivad otsustaja ja ettevõtja olla tihedalt seotud, mistõttu oleks vaja sadade miljoniteni küündivate riigihangetega seotud ametnikele rakendada ametist lahkudes nn mahajahtumise aega. See aitaks vältida huvide konflikti, kus eelmisel töökohal saadud info, võrgustikud jne mõjutavad tuntavalt järgmisel töökohal tehtavaid otsuseid. Viimastel aastatel on märgata nn pöördukse efekti riigikaitsega seotud juhtivate ametikohtade puhul. Avalike vahendite ausa ja võrdse kasutamise põhimõtte järgimiseks on vajalik vältida olukordi, kus ettevõtjad taotlevad riigikaitseks mõeldud toote arendamiseks riigi toetust endistelt kolleegidelt.

Toimingupiirang ehk piirang seotud isikuga tehinguid teha

Eesti korruptsioonivastase seaduse mõte on tagada, et avalikku ülesannet täidetakse ausalt ja erapooletult. Kui inimene otsustab tehingu üle, millest ta ise võib võita, siis ei saa enam kindel olla, et otsus tehti õigesti ja kõigi suhtes ühtemoodi. Ka siis, kui see inimene peab ennast ausaks, jääb alles vähemalt kahtlus, et ta võib olla kallutatud. Õiglus ei tähenda ainult seda, et otsus on sisuliselt aus. Õiglus tähendab ka seda, et protsess ise on nähtavalt aus ja kontrollitav.

Põhireegel on rahvusvaheliselt suuresti ühine: isik, kellel on käsitletavas küsimuses isiklik, erahuvi või muu asjakohane side, ei peaks osalema selle küsimuse erapooletu otsustajana.

Avalike ülesannete täitmiseks usaldatud võimu erahuvidest lähtuv kasutamine kahjustab avaliku võimu erapooletust, aga ka ühiskonna usku riigi, kohaliku omavalitsuse ja muude avalike institutsioonide pädevust teostavate isikute äraostmatusse, ametliku asjaajamise usaldatavusse ja seeläbi ka avalike otsuste õiguspärasusse. Kui vaba konkurents enam ei toimi ja avaliku võimu kasutamisel eelistatakse ametiisikuga seotud inimesi, tekib ülejäänud turuosalistel kiusatus „osta endale koht siseriingis“, laiemalt aga hääbub usk sellesse, et Eestis on võimalik ausalt tegutseda. Nagu eelmises Kaitsepolitsei aastaraamatus kirjutatakse, on see oht riigi julgeolekule.

Korruptsioonivastaste reeglite leevendamise tahe väljendub esmalt enamate erahuvide lubamises avaliku võimu kasutamisel. Seni on ametialaste otsuste või toimingute ostmise ja müümine karistatavad altkäemaksu võtmise ja andmise kuritegudena, erahuvide ja avalike huvide konfliktis 40 000-eurose või suurema rahaliselt mõõdetava väärtusega otsuste või toimingute tegemine suures ulatuses toimingupiirangu rikkumise kuriteona.

Menetluses oleva seaduseelnõuga oleks kuriteona edaspidi karistatav korruptsioonivastases seaduses kehtestatud toimingupiirangu teadev rikkumine, millega tekitati suur kahju või ametiisik või temaga seotud isik sai suurt varalist kasu. Ehk seadusandja tahteavaldus on suunatud sellele, et kuriteona oleks edaspidi karistatav mitte suure rahalise väärtusega korruptsioonioht, vaid korruptsiooniohu realiseerumine 40 000-eurose või suurema kahju põhjustamisena või suure varalise kasuna. Sellise karistusõiguse sätte kitsendusega väheneb ametiisikute toimepandud korruptiivsete tegude vastutuse ulatus. Kusjuures erinevalt suurest kahjust ja suurest ulatusest on „suur kasu“ karistusõiguses seni määratlemata õigusmõiste.

Suures ulatuses toimingupiirangu rikkumise määratlus seadusandja ametiisiku aususkohustust kahjustava kuriteona karistatavaks 15. märtsil 2007. Suures ulatuses toimingupiirangu rikkumise kuritegu seati ühena toona kehtestatud kuriteokirjeldustest asendama varem kehtinud ametialaste kuritegude üldkoosseisu – ametiseisundi kuritarvitamist.

Korruptsiooni import Venemaalt

Kagu-Eesti julgeolekurisk on Eesti-Venemaa topeltkodakondsusega Venemaa elanikest tööjõu kasutamine siinsetes ettevõtetes. Arvestades palgaerinevusi Eestis ja Venemaa äärealal Pihkva oblastis, on selge, et siinsetele ettevõtjatele on palgakulude kokkuhoiu mõttes venemaalaste seast töötajate värbamine soodne. Venemaa elanike tööjõuna kasutamine toob palgakulude kokkuhoiu kõrval aga riske, mille realiseerumise korral on kokkuhoitud tööjõukulud tühised.

Venemaal elavad ja regulaarselt Eesti-Vene piiri ületavad inimesed töövõtjatena Eesti ettevõtetes toovad enesega kaasa vastuluurelised ohud ja korruptiivse mõttelaadi.

Regulaarselt piiri ületavad inimesed puutuvad pidevalt kokku Venemaa luure- ja julgeolekuasutuste töötajatega, kes piiriületajaid igapäevaselt profileerivad, nende salajaseks koostööks sobilikkust hindavad, neid Eesti-vaenulikule koostööle kaasavad ja seejärel juhivad. Ühe olulise erinevusega – kui selline agent Eestis vahistatakse ja karistada saab, unustavad agendijuht ja tema teenistus koostööd teinud inimese.

Julgeolekut ohustav korruptsioon

Venemaalased võivad Eestis töötades võtta altkäemaksu nii, nagu Eestis seda juba paarkümmend aastat ei tehta. 2025. aastast oleme koostöös prokuratuuriga juhtinud tähelepanu probleemile Koidula maanteepiiripunktis, kus altkäemaksu võtsid ooteala administraatorid.

Mullu oktoobris mõistis Tartu Maakohus altkäemaksu võtmises süüdi kolm Koidula piiripunkti ootealal töötanud inimest: Liivi Tšizova, Valentina Semjonova ja

Jelena Ivanova. Kõigil kolmel on Venemaa ja Eesti kodakondsus, nad elavad Venemaal, kuid käisid Eestis tööl. Naisterahvad leppisid omavahel kokku, et kuritarvitavad oma ametiseisundit ja pakuvad tasu eest eelisjärjekorras piiriületuse võimalust. Ühe piiriületuse hinnaks lepiti kokku 50 eurot. Kui piiriületaja oli valmis rohkem maksma, siis ei öeldud ka suuremast summast ära. Kliendid edastasid naistele veoautode registreerimisnumbrid ja sõidukitele vormistatud broneeringunumbriid ja neile organiseeriti eelisjärjekorras piiriületus. Tasu maksti sularahas või pangaülekannetega. Nii importisid Venemaal elavad topeltkodakondsusega isikud Eestisse Venemaal levinud korruptiivse käitumislaidi, mis Eesti ühiskonnas on vastuvõetamatu.

Üks altkäemaksu andnud klient, Vjatšeslav Jefimov, kes oli ka piiripunkti ooteala turvamees, kasutas eelisjärjekorda saamiseks Tšizova teenuseid vähemalt kolmel korral. Ta mõisteti jaanuaris süüdi Eesti Vabariigi julgeoleku vastu suunatud tegevuses, täpsemalt Venemaa luureteenistuse huvides või ülesandel tegutsemises ning teabe kogumises ja edastamises. 2022. aasta sügisel asus Jefimov FSB teenistuja Nikolai Tarassovi ettepanekul salajasele koostööle FSB piirivalveteenistusega. Tarassov ja Jefimov sõlmisid lepingu, millele viimane kirjutas käsikirjaliselt enda nime ja allkirja. Nad kohtusid Jefimovi kodusel aadressil Petseris, aga suhtlesid ka suhtlusrakenduste kaudu.

Jefimov edastas FSB-le teavet Koidula ooteala töötajate kohta, Eesti Vabariigi ametiasutustega seotud inimeste kohta, kes ületasid Eesti-Vene piiri, Koidula piiripunktis droonide ja sõjatehnika liikumise ning piirivalvurite kohta, Koidula piiripunkti lähedal ehitustehnika liikumise kohta, piiripunktis läbiviidud vestluste kohta, ametnike isikute kohta, Koidula raudtee äärest Koidula piiripunktini teostatud kaablipaigaldustööde kohta ning Koidula raudteejaama lähedal elektritööd teostanud ettevõtte ja selle sõidukite kohta.

Tartu Maakohus mõistis karistuseks:

Valentina Semjonova

Kolm aastat ja kuus kuud vangistust, millest kohe tuli ära kanda neli kuud. Riigituludesse konfiskeeriti vara summas 19 077 eurot.

Jelena Ivanova

Kaks aastat ja kaheksa kuud vangistust, millest kohe tuli ära kanda neli kuud. Riigituludesse konfiskeeriti vara summas 8993 eurot.

Liivi Tšižova

Kolm aastat ja kaks kuud vangistust, millest kohe tuli ära kanda neli kuud. Riigituludesse konfiskeeriti vara summas 5154 eurot.

Risk tööandjale

Kaitsepolitseile teadaolevalt käib märkimisväärne hulk suure venekeelse töötajaskonnaga elutähtsa teenuse osutajate tööjõust endiselt Venemaal. Venemaa Föderatsiooni agressiivne poliitika, muu hulgas jõuga territoriaalsete pretensioonide demonstreerimine näiteks Saatse saapas ja Vasknarva muulil, aga ka muud võimalikud piiriülesed ründed, nagu näiteks massilise ebaseadusliku sisserändeolukorra loomine, ilmestavad piiriturvalisuse heitlikkust. Venemaalastest tööjõudu kasutavad ettevõtjad panevad end sõltuvusse sellest, milline on Eesti ja Venemaa vaheline julgeolekuolukord – kui emma-kumma riigi initsiatiivil ootamatult piiripunktid suletakse, kaotavad ettevõtted hetkega oma töötajad ja peavad ümber orienteeruma kohalikule tööjõule. Elutähtsaid teenuseid osutavad tööandjad riskivad selliste töötajate kaotuse kõrval ettevõtte siseinfo lekke ja teenuste kättesaadavuse halvenemisega.

VENEMAA AGRESSIOONISÕJA MÕJUD

Venemaa agressioonisõjas osalenutel tõkestatakse neist lähtuva kuritegevuse- ja julgeolekuohu ennetamiseks tee Euroopasse.

Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu jätkub juba viiendat aastat. Sõja lõppu näha ei ole, hoolimata pidevalt käimasolevatest rahuläbirääkimistest. Kui vahe- rahu peaks ka kokku lepitama, siis ei saa me olla kind- lad selle kestmises.

Eesti saab Venemaa agressiooni pidurdamist mõju- tada kaudselt koos teiste Euroopa riikidega. Selleks on sanktsioonid ja mitmesugused muud piirangud, mida läänemaailma riigid on Venemaa vastu kehtestanud. Sanktsioonidel ja piirangutel on selge mõju, need pea- vad jätkuma ja veelgi tugevnema.

Samaaegselt avaliku sõjategevusega Ukrainas on Venemaa ja selle eriteenistused viinud läbi varjatud sõda Euroopa vastu. Need on sabotaaži- ja küberrün- nakud ning isikuvastased ja muud rünnakuliigid, mida kokku tuntakse hübriidsõja nime all. Erinevalt tagajär- gedest ei ole hübriidsõja lahingud avalikult jälgitavad. Nende läbiviimisel püütakse Venemaa ja selle luure- teenistuste seoseid varjata.

Tavaliselt kasutatakse hübriidrünnakutes sotsiaal- meedia vahendusel värvatud isikuid, kes tihti on kri- minaalse taustaga. Kuritegude sooritamise peamine motiiv on tuluteenimine, olgugi et tellijate pakutav tasu on väike. Ukraina-vastase agressioonisõja vältel on Venemaa luure Euroopa-suunaliste rünnete läbiviimi- seks üles ehitanud infrastruktuuri, värvanud inimesed

ja sisse seadnud käsuaahelad. Teades Venemaa eritee- nistuste meetodeid ja käitumisharjumusi, ei ole mingit põhjust eeldada, et Ukraina sõja lõppedes Venemaa ründed Euroopas katkevad ning infrastruktuur ja vär- vatud inimesed pensionile saadetakse. Venemaa tege- vus Euroopa suunal jätkub seni, kuni Venemaal on soov Euroopas oma huve jõustada. Kaitsepolitsei ametit ja teiste Euroopa riikide julgeolekuasutusi ootavad ees tõised aastad.

Ennetus on alati lihtsam ja odavam kui tagajärgedega tegelemine. Euroopa-suunaliste rünnakute läbiviijate ühine nimetaja on nende ligipääs Euroopa riikide terri- tooriumile. Need isikud on Euroopas kas alaliselt kohal või on reisinud Euroopasse viisa alusel. Eesti on juba julgeolekuohu tõttu tunnistanud kehtetuks mitmete inimeste elamisloa ja saatnud nad tagasi Venemaale. Euroopa Liidus oleme täiendavalt piiranud viisade väl- jastamist Venemaa kodanikele, muu hulgas lõpetanud pikaajaliste viisade väljastamise. Kõik eelmainitu ei ole aga kindlasti piisav.

Tulevikus Euroopa vastu suunatavate rünnakute toime- panijate üks tõenäoliseid värbamisbaase on Venemaa agressioonisõjas Ukraina vastu Venemaa poolel osa- lenud isikud ehk Venemaa kombatandid.

Need isikud osalevad agressioonis ja täida- vad Putini režiimi kuritegelikke ülesandeid Vene

relvajõudude ja teiste Venemaa relvastatud üksuste koosseisus. Tegemist on vägivalla kasutamise kogemusega isikutega, kelle hulgas on ligi 200 000 Venemaal vanglatest rindele suunatud kurjategijat. Ukraina vastu sõdades on paljud nendest osalenud sõjakuritegude ja inimsusvastaste kuritegude toimepanemises. Enamik on Lääne suunal ideoloogiliselt ajapestud ja neid motiveerib peamiselt saadav raha. Kõik eelnev muudab kombatandid sobilikuks värbamismaterjaliks nii Venemaa eriteenistuste kui ka kuritegelike rühmituste Euroopa vastu suunatud tegevusteks.

Et tagada Eesti ja Schengeni territooriumi turvalisus ja ennetada kombatantide tulevast reisimisest Euroopasse, otsustasime võtta initsiatiivi ja alustasime nende lisamist Schengeni sissesõidukeelu nimekirja. Jätkame selle algatusega ning koostöös Sise- ja Välisministeeriumi, teiste Eesti riigiasutuste ja samameelsete Euroopa riikidega töötame selle nimel, et ka ülejäänud Euroopa riigid algatusega liituksid. Ühtlasi tegutseb Eesti riik selle nimel, et jõuda kombatantidest tuleneva ohu ennetamisel pikaajalise Euroopa Liidu ülese lahenduseni. Venemaa kombatantidel ei ole tulevikus kohta Euroopas.

2025. aasta septembris ärkas Ihor oma kodus. Sõdi, vaatas uudiseid ja internetti ning asus teele Moskva poole. Seal liikus ta Valgevenesse, siis Poola, kust jõudis bussiga reisi sihtkohta – Eestisse.

Ta on sündinud ja kasvanud Donetskis ning sai magistrikraadi Donetskis Tehnikaülikoolis, kus õpetatakse muu hulgas reserviste Venemaa õhuväe jaoks. Suurema osa oma elust on Ihor elanud Venemaa okupeeritud Ukraina alal.

2022. aasta veebruaris, vaid neli päeva enne Venemaa täiemahulise agressiooni algust Ukrainas, mobiliseeriti Ihor Donetskis Rahvavabariigi relvajõududesse, mis tegelikkuses kuuluvad Venemaa vägede koosseisu.

Ihor määrati väeossa S/O 08826, mis osaleb aktiivselt Ukraina vastases sõjas, temast sai snaiiper. See väeosk on osalenud Avdijivka, Marjinka ja Krasnohorivka lahingutes ja omas olulist rolli nimetatud linnade hävitamises. Ihor vabastati armeest tervislikel põhjustel.

2025. aastal jõudis ta Eestisse ja taotles ajutist kaitset. Kaitsepolitsei ettepanekul keeldus Politsei- ja Piirivalveamet selle väljastamisest ja saatis ta riigist välja. Kuivõrd Ukrainas oli tema suhtes alustatud menetlust riigireetmise süüdistuses, anti ta üle Ukraina riigile.

NÄHTAMATULT NÄHTAV

„Tere! Helistan Teile Kaitsepolitsei ametist“

Tööleasumist Kaitsepolitsei ametis meenutab kaitsepolitseinik J.

Kaitsepolitsei vajab sind! Julgeolekuasutusse tööle tulemiseks on erinevaid võimalusi. Näiteks võib ise oma huvist teatada või osaleda avalikel konkurssidel. Et pisut aimu anda, mida julgeolekuasutusse tööletulek endast kujutab, jagab oma meenutusi kaitsepolitseinik J.

Ole hea, palun meenuta, mida teadsid kapost enne siia tööle tulekut?

Pigem piirdusid teadmised meediast saadud infoga reeturite ja luurajate tabamise kohta. Kapos töötamisest ei teadnud ma midagi. Arvasin, et kindlasti peab olema politsei haridus. Seda, et see nii ei ole ja kolleegideks saab väga erineva taustaga inimesi, ei osanud ma oodata. Meil on ju lisaks politseinikele siin ka keemikuid, IT-spetsialiste, juriste, ajaloolasi, kunstnikke ja ajakirjanikke.

Kuidas sina siis kaitsepolitseisse tööle sattusid?

Jäin kellelegi silma. Sain telefonikõne. See oli päris kummaline tunne. Telefoni teises otsas kõneles viisakas naisterahvas, kes alustas umbes nii: „Tere! Helistan Teile Kaitsepolitsei ametist. Kas Teil on vaba hetk vestlemiseks?“ See sõbralik toon ja sõna „kaitsepolitsei“ ei tahtnud mu kujutluspildis kuidagi kokku sobida. Aga sealt see rong sõitma hakkas.

Aga tean ka kolleege, kes on ise CV saatnud ja tööle tulnud, ja neid, kes on saatnud meie kodulehel olevale aadressile oma CV ilma igasuguse konkursita.

Palun meenuta, milline oli kandideerimisprotsess sinu jaoks?

Lühidalt – pikk! Väga pikk. Ligemale kuus kuud ja nagu öeldakse, siis ootaja aeg on eriti pikk. Algus oli aktiivsem, esitasin oma CV ja julgeolekukontrolliks kõige isiklikumad andmed. Käisin korduvalt erinevaid teste tegemas.

Iga kord, kui majja astusin, ega ma päris täpselt ei teadnud, mis mind ees ootab.

Julgeolekukontrollivestlus tundus kõige hirmsam. Jõudsin oma peas läbi mõelda kõik eksimused ja valed valikud, mis saatuslikuks võivad saada. Tegelikult ajasin ennast ilmaasjata pingesse. Kohale tulles sain aru, et eksisin. See polnud ülekuulamine, vaid vestlus. Tegelikult oli isegi päris huvitav iseenda elulugu meelde tuletada.

See pool aastat andis nii ametile kui ausalt öelda ka mulle endale võimaluse järele mõelda, kas tahan ikka, pea ees, julgeolekumaailma sukelduda. See on suur vastutus.

Kui see viimane kõne tuli, et ootame sind, oleksin samal päeval alustada tahtnud.

Palun meenuta oma esimest päeva. Millised tunded sind valdasid?

Elevust ja ärevust oli palju. Ausalt öelda ka teadmatus. Naisterahvas, kes minuga kogu selle protsessi ajal telefonitsi oli vestelnud, ootas mind. Läksime koos majja ja tegime esimesed sissevaated. Neist ei või ma küll täpsemalt rääkida, aga mingit suurt müstikat tegelikult ei olnud. Tavalised bürookraatlikud protseduurid, nagu igas asutuses või ettevõttes. Peamiselt tundsin uhkust. See päev ei lähe mul kunagi meelest.

Kas uued kolleegid olid millegi poolest ka üllatavad? Millised need kapokad tegelikult on?

Mäletan, et mõtlesin esimese päeva õhtul, et amet jätab välismaailmale karmima ja külmema mulje, kui see tegelikult on. Kolleegideks on tavalised inimesed, kes töötavad meeskondadena, toetavad üksteist. Selliste teemadega silmitsi seistes teisiti vist ei saakski.

Üks juht ütles esimesel nädalal: „Panen sulle südamele, et sa julgeksid välja öelda, kui tundub, et miski vajab muutmist või on vale. Sinusugused uued värske pilguga inimesed on meile hindamatu väärtusega.“ See on esimene kord, kus olen tundnud, et alles alustava inimese kriitikat väärtustatakse. Ja eks ma olen mõndagi öelnud ka.

Olen täheldanud, et inimeste pikalt ilma akendeta ruumis hoidmine on selle ameti omaette supervõime. See nõuab kõikidelt oskust kompromisse teha ja head leida. Eks seepärast vist on meie seas ka nii palju huumorit armastavaid inimesi.

Milline oli su esimene aasta?

Enne tööle tulemist ei öeldud, mida ma täpselt tegema hakkam. Valdkond oli paigas. Päril lõplik tõde selgus, kui olin majja astunud. Ausalt öelda algab kõik õppimisega. Kolleegid on öelnud, et päris julgeolekupilk tekib mitme aasta pärast. Kui mõelda, et erasektoris on see ilmselt hetk, kui hakkad mõtlema karjääripöörde peale, on see pikkadeks aastateks värbamine mõnevõrra arusaadav.

Mingil hetkel läbid töö kõrvalt koolitusi, millest erasektoris keegi undki näha ei oska. Kui öelda seda lihtsustatult, siis sisuliselt teed mikrokraadi, mis annab sulle nii teadmisi ja oskusi julgeolekuvaldkonnas kui ka spetsiifilisemaid oskusi näiteks õigusteaduse, rah-

vusvaheliste suhete, kriiside lahendamise, politseitöö, aga ka paljude teiste valdkondade kohta. Kui salapära lisada, siis saab siit ka valutavad lihased. Ei hakka ilustama, ka üsna rutiinseid toimetamisi jagub omajagu. Kokkuvõttes saad ühtaegu üldharidusliku ja avarama vaate selle kohta, millised jõud maailmas toimetavad ja millega Eesti riik täpselt silmitsi on.

Mis sind töös kõige rohkem motiveerib?

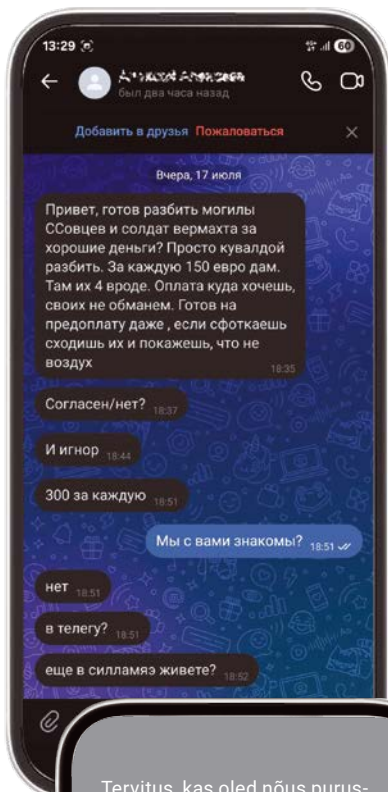
Kõlab klišeena, aga see on missioonitunne. Selles asutuses töötavad inimesed on sügavalt patrioodid. Teedki oma riigi, kodumaa ja selle inimeste heaks iga päev midagi. See on omaette väärtus. Iga Eesti riigi kodanik annab oma panuse iga päev, me teame siin seda väga hästi. Meie ülesanne on, et Eesti inimene saaks rahulikult õhtul magama minna ja ei peaks muretsema, kas vaenlane uksele koputab.

Lisaks see, et iga päev õpid midagi uut. Julgeolekuasutus on dünaamiline ja nõuab, et inimesed areneks kogu aeg. Tooks kogu aeg uusi teadmisi ja oskusi. Näiteks on meil väga soositud koolis käimine. Ka omal alal tipptegijad käivad koolis. Näiteks minu 20-aastase staažiga kolleeg käib hetkel kõrgkoolis. Lihtne see ei ole, aga seeläbi on võimalus karjääripöördeks ameti sees. Suuresti on see iga töötaja enda teha, kui motiveeritud ja ambitsioonikas ta on ja kuhu ta kasvada soovib.

Mida ütleksid inimesele, kes mõtleb Kaitsepolitsei-ametisse töötuleku peale?

Kui see juba mõttes on, siis oled tegelikult esimese sammu astunud. Siis tuleb üle elada enesele pilguga otsa vaatamine ja pikk kandideerimisprotsess. Sellist tööd mujal teha ei saa.

kandideeri@kapo.ee

Tervitus, kas oled nõus purustama SS-lastest ja wehrmachi hauaplatsid hea raha eest? Lihtsalt kuvaldaga purustada. Igaühe eest annan 150 eurot. Neid peaks 4 olema. Makse kuhu soovite. Omasid ei peta. Olen isegi ettemakseks valmis, kui käid pildistad neid ja näitad, et pole õhk

Nõus/ei?

Ja eirab

300 iga eest

Kas me oleme teiega tuttavad?

Ei

Telegrami?

Elate veel Sillamäel?

Kes te olete?

Teile tundmatu

No siis tutvustage

1) Elate veel Sillamäel?

Mina mitte

Vaja on hävitada SS-lastest mälestusmärgid

1) Kes te olete?

2) Kui te minult midagi soovite, siis esmalt tutvustage end, ma ei räägi endast sõnagi tundmatule

1) Töötaja VF-st

2) Pole õigust

2) Pole õigust

See on ju ilmselge

Kes veel pakub teile ebaseaduslikku tööd ebasõbralikus riigis

Nojah, tühise 150 euro eest

600

4 eest

150 ühe eest

10 minuti eest

600 eurot

Kasvõi 800

Mul pole kahju

Kasvõi 1000

Ei, seal on kõikjal
kaamerad ja patrullid.
Nii saab ainult helikopterilt.
Ma vajan meeskonda.

Võin juhatada kõrvalteed

Seal on ilma kaamerata ala

Patrull on jah

Probleem

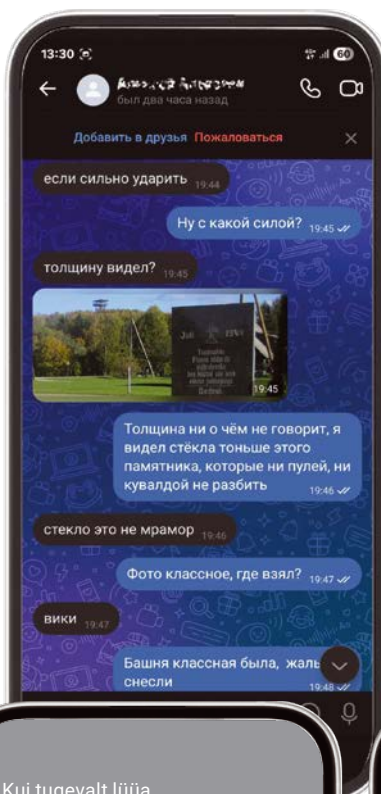
Aga seal isegi aedu nagu poleks

Arvan, et neil on suva

Sellest objektist

Nad on jah seal, tähendab pole
suva. Pluss, mälestusmärgid on
vandaalitsemissuvised,
kuvaldast ei piisa,
vaja midagi võimsamat

Arvan, et sellest piisab

Kui tugevalt lüüa

No mis jõuga

Jämedust nägid?

Jämedus ei räägi mitte
millestki, Ma olen näinud
klaasi sellest mälestusmärgist
õhemat, mida ei purusta
ei kuuli ega kuvaldaga

Klaas pole marmor

Lahe foto, kust võtsid?

Wiki

Lahe torn oli, kahju,
et maha tõmmati

Lahe foto, kust võtsid?

Wiki

Lahe torn oli, kahju,
et maha tõmmati

Ütle välja

Teed või ei

Risk on olemas

Neid lihtsalt lõhuti

Tuli täpsustus

Ja millal peaks see olema
tehtud? Kas mingiks kindlaks
kuupäevaks?

Ja millised konkreetsed mäles-
tusmärgid?

Koostaja:
Marta Tuul

Toimetanud:
Margus Elings (Refiner)

Keeletoimetus:
Hille Saluäär (Refiner)

Disain:
Ain Kaldra, Andre Poolma (Iconprint)

Fotod ja illustratsioonid:
**Delfi Meedia, Facebook, Iconprint, Ilmar Saabas, Kaitsepolitseiamet, Kaitsevägi,
Politsei- ja Piirivalveamet, Shutterstock, Telegram, Tiit Blaas, VK, Weixin, YouTube**

Küljendus, trükk:
Iconprint OÜ

(trükis)
ISSN 2228-1789

(võrguväljaanne)
ISSN 2228-1797

